



SLÄKTHISTORISKA STUDIER

Genealogiska Föreningen | The Genealogical Society of Sweden

Släkthistoriska Studier 2026:103

Studenter i Johannes Rudbeckius privatkollegium 1610–1613

Tero Tulenheimo, *Tammerfors universitet, Finland*

epost: <tero.tulenheimo@tuni.fi>

 <<https://orcid.org/0000-0002-6245-9269>>

Publicerad den 25 maj 2026

DOI: 10.55797/shs.2026.103 och ISSN 2004-3910

Öppen tillgång genom en Creative Commons CC BY 4.0 licens.

Copyright på artikeln tillhör författaren.

Publicerad på Kungliga Bibliotekets OJS-plattform publicera.kb.se.

Citera artikeln (exempel): Tulenheimo Tero, 2026, »Studenter i Johannes Rudbeckius privatkollegium 1610–1613«, *Släkthistoriska Studier* 2026:103. DOI: 10.55797/shs.2026.103.

Släkthistoriska Studier publiceras av Genealogiska Föreningen (org. nr. 802001-19643), Löfströms Allé 7, Sundbyberg. Kontakt: shs@genealogi.net.

Studenter i Johannes Rudbeckius privatkollegium 1610–1613

Tero Tulenheimo

Tammerfors universitet, Finland

Publicerad x maj 2026

Johannes Rudbeckius (1581–1646) var en av de allra främsta kyrkoledarna i stormaktstidens Sverige. Han innehade diverse positioner: professor i matematik, hebreiska och dogmatik i Uppsala, hovpredikant hos kung Gustaf II Adolf och biskop i Västerås. År 1610 öppnade han ett privatkollegium anslutet till Uppsala universitet. Kollegiet upphörde i maj 1613 när Rudbeckius lämnade universitetet. Under dess tre läsår skrevs sammanlagt 89 studerande in vid privatkollegiet. Det finns 35 tryckta dissertationer som försvarades av en privatkollegieelev under Rudbeckius presidium. Av dessa ventilerades 32 i privatkollegiet och tre vid universitetet. Några studenter försvarade flera dissertationer. Antalet respondenter till de nämnda 35 dissertationerna var 29. I föreliggande artikel presenterar jag systematiskt biografisk information om dessa 29 personer. Fokus ligger på deras akademiska studier, släktförhållanden och sociala relationer. Respondenters dedikationer i dissertationer utgör en viktig källa till information som annars skulle vara svår att fånga.

I SEPTEMBER 1604 BLEV Johannes Rudbeckius (1581–1646) professor i matematik vid Uppsala universitet. Han hade dessförinnan, i april 1603, promoverats till filosofie magister i Wittenberg efter att ha studerat där under två år. År 1607 begav han sig åter till Wittenberg för att studera grekiska, hebreiska och teologi. Han återvände till Sverige år 1609. Mot slutet av året tillträdde han professuren i hebreiska vid Uppsala universitet.¹ I februari 1610 kungjorde han att han öppnar ett privatkollegium med syfte att främja och understödja alla dem som har tillräcklig begåvning och ålder och som vill allvarligt och flitigt studera vetenskaperna.² Kollegiet invigdes den 16 mars 1610. Bland ämnen som undervisades var latin, grekiska, hebreiska, skriftlig framställning, logik, fysik, geografi och kronologi. Disputationer hölls i teologi, logik, fysik, matematik, etik och statskunskap. Rudbeckius ansvarade ensam för så gott som all undervisning. I mars eller april 1611 blev Rudbeckius professor i teologi, närmare bestämt *locorum theologicorum professor*, det vill säga professor i dogmatik.³ Enligt kollegiets redogörelser skrev sammanlagt 89 studerande in sig vid kollegiet under dess tre läsår (1610–1611, 1611–1612, 1612–1613).⁴

1 SBL 1918–, band 30, s. 630 (»Johannes Rudbeckius«); Carlsson 1963, s. 214.

2 Rudbeckius [1611a], s. 7; jämför med Hall 1924, s. 45.

När jag anger bibliografisk information om 1600-talstryck och hänvisar till dem, använder jag följande praxis: om det tryckta verket inte nämner tryckåret men man vet från andra källor vilket tryckåret var, anges tryckåret inom hakparenteser.

3 SBL 1918–, band 30, s. 630 (»Johannes Rudbeckius«).

4 Se Rudbeckius [1611a], 1613a, 1613b.

Privatkollegiet upphörde i maj 1613 när Rudbeckius lämnade Uppsala universitet. Skälen därtill var »universitetspolitiska». Våren 1609 hade Kung Carl IX (1550–1611) utnämnt Johannes Messenius (1579/80–1636) till professor i juridik, vilket stred mot universitetets privilegium att självt få utse nya professorer.⁵ Detta var utgångspunkten för en häftig strid mellan Messenius och Rudbeckius, som hade att göra såväl med motsättningen mellan kungamakten och universitetet som med Messenius egensinniga beteende gentemot sina kollegor. Redan i början av år 1610 hade Messenius inrättat ett privatkollegium i Uppsala, som dock var utanför universitetets kontroll. Många av hans studenter var inte ens inskrivna vid universitetet. De flesta av dem tillhörde adeln eller var ofrälse som ville utbilda sig i syfte att söka offentliga tjänster.⁶ Rudbeckius öppnade sitt privatkollegium som en motåtgärd från universitetets sida mot Messenius privata kollegium. Rudbeckius kollegium var anslutet till universitetet. De som följde Rudbeckius undervisning hade mestadels för avsikt att söka upp-
gifter i kyrkans tjänst. Striden mellan Messenius och Rudbeckius nådde sådana proportioner att Gustaf II Adolf (1594–1632, kung efter sin fader från och med 1611) tvingade både Rudbeckius och Messenius bort från akademien. För Rudbeckius del betydde detta att han i maj 1613 accepterade kallelsen att vara Gustaf II Adolfs hovpredikant.⁷

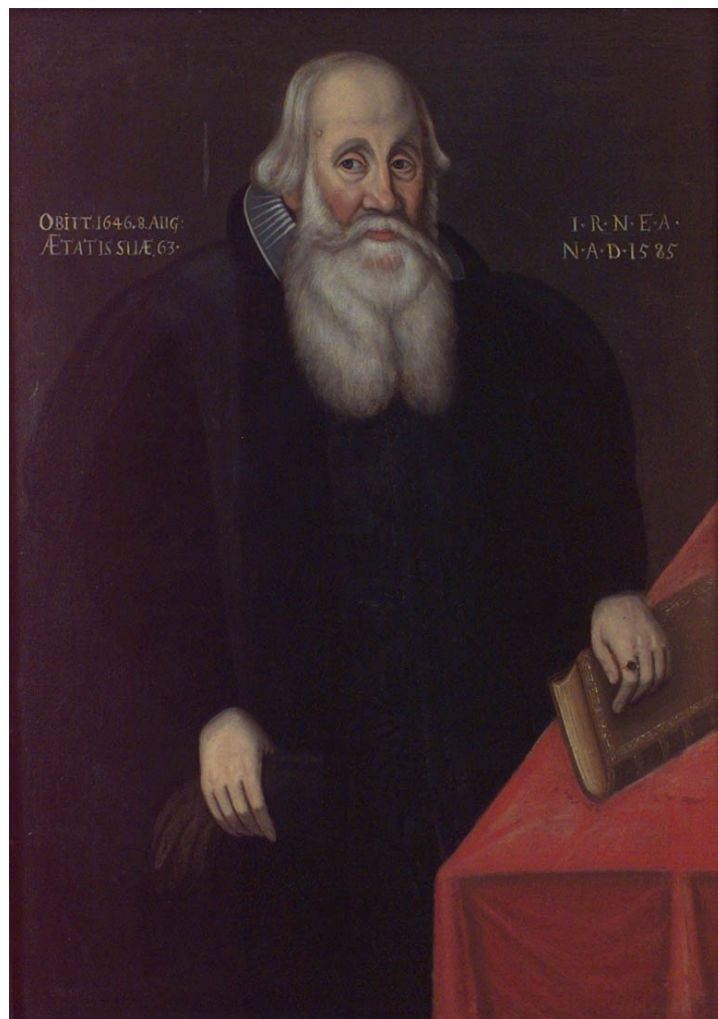


Bild 1. Ett porträtt av Johannes Rudbeckius (född den 3 april 1581 i Almby socken nära Örebro, död i Västerås den 8 augusti 1646).

5 Sellberg 2010, s. 112.

6 Sellberg 2010, s. 118–119.

7 SBL, band 30 (»Johannes Rudbeckius»); Sellberg 2010, s. 113–124; Annerstedt 1877–1931, del 1, s. 133–142, 153–164.

Av de dissertationer som ventilerades vid privatkollegiet under Rudbeckius presidium blev 32 tryckta. Det finns även tre tryckta dissertationer som ventilerades offentligen (det vill säga vid Uppsala universitet) med en privatkollegieelev som respondent och Rudbeckius som preses: *Theses pro...philosophandi ratione* (respondent Andreas Torstani Holmdalius), *Disputatio theologica de providentia* (respondent Laurentius Birgeri Victorius) och *De peccato et servo arbitrio* (respondent Petrus Petri Enstadius).⁸ Författaren till samtliga 32 + 3 = 35 tryckta dissertationer var Rudbeckius, med två undantag: Olaus Gabrielis Felstadius hade författat dissertationen *De origine et immortalitate animae* och Petrus Jonae Bjugg dissertationen *De potentia et actu*.⁹ Vissa studenter försvarade flera dissertationer. Antalet respondenter till de nämnda 35 dissertationerna var 29.

Syftet med detta arbete är att systematiskt presentera så mycket biografisk information om dessa 29 respondenter som är möjligt inom ramen för en artikel, särskilt gällande deras akademiska studier, släktförhållanden och sociala relationer. Med »sociala relationer« avses här förhållanden som bygger på vänskap, studier, arbete eller släktskap i den mån det handlar om släktingar med vilka man hade regelbundna kontakter. Respondenters dedikationer i dissertationer utgör ett användbart medel för att fånga och testa information av den typ som intresserar mig här. Det skall noteras att dedikationer skrevs i samband med tryckandet, vilket i vissa fall skedde två eller tre år efter att disputationen hade ägt rum.

Jag intresserar mig alltså för personer som var och en dels hade varit elev i Rudbeckius privatkollegium, dels respondent till en dissertation som trycktes och ventilerades under Rudbeckius presidium. Dessa kriterier utesluter inte att respondenten själv hade författat dissertationen. Inte heller utesluter de att dissertationen ventilerades offentligen.

Jag numrerar de 29 personerna enligt dissertationens ventileringsdatum (#1 – #29). Om en person var respondent till flera dissertationer används datumet för den tidigast ventilerade dissertationen. Jag hänvisar till dessa 29 personer med deras latiniserade namn. När jag introducerar personen nedan, anger jag även ett motsvarande namn på svenska inom haktaparenteser. Med ett undantag finns det inte belägg för att samtiden använde i utomakademiska och utomkyrkliga sammanhang just denna försvenskad namnform om personen – i många fall finns det ett par tänkbara alternativ.¹⁰ Å andra sidan, det skall noteras att samtidens kriterier för »samma namn« var lexikalist inte lika stränga som kriterier vi är vana vid nuförtiden. Till exempel Stockholms stads tänkeböcker kan hänvisa till en och samma person med förnamnen »Swän«, »Swen«, »Suänn« och »Swänn« eller »Pelle«, »Päer« och »Pälle«. Flexibilitet gällde i varje fall stavning, men gick längre än så: synbarligen upplevedes »Per« och »Pelle« som ett och samma namn till och med i administrativa sammanhang.

#1. Andreas Torstani Holmdalius *Wermelandus*

Andreas Torstani Holmdalius [Anders Torstensson] föddes i Holmedal (Värmland) 1589. Fadern var Torstanus Johannis, kyrkoherde i Holmedal 1583–1602 och modern Barbro Svensdotter Brunia, dotter till Sven Laurentii, kyrkoherde i Kil 1540–1579.¹¹ (Båda pastoraten Holmedal och Kil tillhörde Mariestads superintendentia.)

Holmdalius inskrev sig i Uppsala den 24 augusti 1606 [Andreas Torstani Wermelandius]. Rektor Elias Magni Rhålambius bestämde att han skulle studera logik och värtalighet (»logica et eloquentia« på latin) till dess att ett offentligt prov i dessa ämnen skulle ordnas.¹² Den 10 februari 1610 var Holmdalius respondent till dissertationen i filosofi *Theses pro antiqua et germana philosophandi ratione contra nova scholasticorum et jesuitarum deliria propositae* [Tesar föreslagna till försvar för den gamla och äkta filosoferandets metod mot nya sko-

8 Rudbeckius & Torstani 1610, Rudbeckius & Victorius 1611, Rudbeckius & Enstadius 1612.

9 Felstadius & Rudbeckius 1611; Bjugg & Rudbeckius 1612. För Rudbeckius som författare av övriga dissertationer, se Tulenheimo 2024, s. 79–84 (dogmatik), 30, 44, 46 (logik).

10 Undantaget är Nicolaus Petri Schute, hänvisad till som »Nils Persson« i Stockholms stads tänkeböcker från år 1618. Se fotnot 33 nedan.

11 Edestam 1965–2007, band 4, s. 12 (fadern); band 2, s. 51–52 (morfadern).

12 I föreliggande artikel anges uppgifter om inskrivning vid Uppsala universitet enligt UUM, band 1.

lastikernas och jesuiternas galenskaper], som ventilerades offentligen med Rudbeckius som preses.¹³ Dissertationen var en del av striden mellan Rudbeckius och Messenius. Holmdalius skrevs in i matematikklassen 1611 [Andreas Torstani Wermlandus].

En dag efter att ovannämnda dissertation hade ventilerats offentliggjorde Rudbeckius sin avsikt att öppna ett privatkollegium anslutet till universitetet. Holmdalius inskrev sig vid kollegiet i februari 1610 [Andreas Torstani Vermelandus] som en av dess tio första elever. Han var respondent den 12 maj 1610 till en dissertation i filosofi; den 18 maj 1611 till dissertationen i teologi *De Deo triuno* [Om den treeniga Guden]; den 20 september 1611 till en av honom själv författad högtidlig dissertation (»habebatur disputatio solennis« enligt ursprungstexten) om etikens definition och natur; och den 29 november 1611 till den extraordinarie dissertationen i etik *De virtute in genere* [Om dygd i allmänhet] som han själv hade författat.¹⁴ Mellan januari och mars 1612 var Holmdalius respondent till ytterligare en av honom själv författad extraordinarie dissertation om etik. Han hade lämnat den åt sina medstudenter att läsa redan den 30 november 1611. Han höll den 10 november 1610 ett självständigt författat tal, *De ebrietate* [Om dryckenskapen], och den 26 september 1612 avskedsföredraget (»declaratio valedictoria« på latin) *De amicitia* [Om vänskapen] inför sin resa till Tyskland.¹⁵

Holmdalius inskrev sig i Greifswald den 20 januari 1613 [Andreas Torstani Warmelandensis Swecus] samtidigt med studiekamraten Olaus Salomonis Florinus (#4). Han skrevs in i Wittenberg den 5 november 1613 [Andreas Torstani Holmdalius Svecus]. Medstudenteren Olaus Gabrielis Felstadius (#9) inskrevs 15 dagar senare. I Wittenberg var Holmdalius respondent den 27 februari 1614 till dissertationen i metafysik *De uno* [Om det att vara en] under presidium av logikprofessorn Jacob Martini (1570–1649). Han promoverades till magister i Wittenberg den 12 april 1614.¹⁶

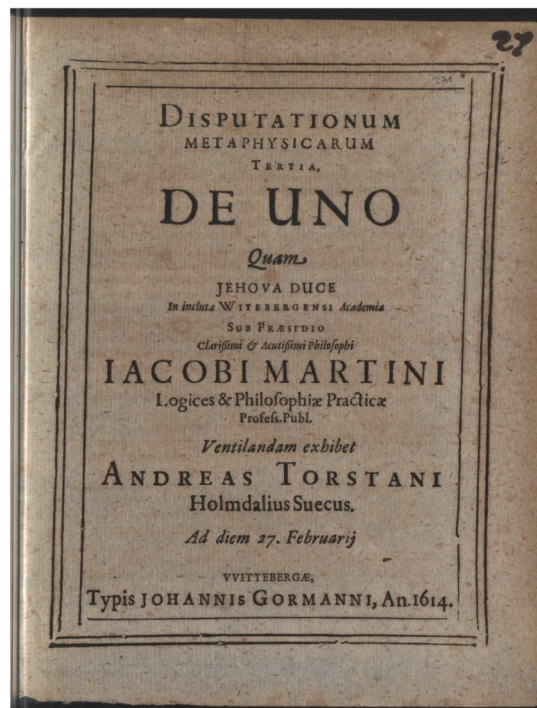


Bild 2. Titelbladet på en dissertation om metafysik som Holmdalius försvarade i Wittenberg år 1614 under logikprofessor Jacob Martinis presidium.

13 Rudbeckius & Torstani 1610.

14 För den teologiska dissertationen, se Rudbeckius & Torstani [1611].

15 Här och senare i denna artikel bygger uppgifter om privatkollegiets verksamhet på kollegiets tryckta redogörelser (Rudbeckius [1611a], 1613a, 1613b) och på tryckta privatkollegiedissertationer. Jämför med Hall 1924, s. 39–87.

16 Friedlaender 1893–1894, s. 411; Callmer 1976, s. 66; Carlsson 1963, s. 215. För dissertationen, se Martini & Torstani 1614.

Efter återkomst till Sverige var Holmdalius preses i Uppsala den 27 maj 1615 vid försvaret av dissertationen i filosofi *De sensibus exterioribus et interioribus* [Om externa och interna sinnen], som ventilerades offentligen. Respondent var den i februari 1615 vid universitetet inskrivne studenten Jonas Erics Bergius *Sudermannus*.¹⁷

Holmdalius blev *oeconomicus* [domkyrkosysselman] vid Uppsala domkyrkoförsamling 1616, det vill säga ansvarig bland annat för domkyrkans ekonomi. År 1619 blev han kyrkoherde i Danmark (ärkestiftet). Under tiden som kyrkoherde deltog Holmdalius som fältprost för norrländska krigsfolket i kung Gustaf II Adolfs offensiv i Preussen. I sitt herdaminne över Härnösands stift uppger Leonard Bygdén att Holmdalius blev av kungen förordnad den 24 april 1626 till kyrkoherde i Neder-Luleå (Norrbotten). Bygdén tillägger att efter endast två dagar ändrade kungen sig, med motiveringen att på grund av det långa avståndet skulle Holmdalius svårligen kunna sköta sin tjänst i Neder-Luleå när krigsfolket uppfordras.¹⁸

Holmdalius var gift med Elisabeth, dotter till Canutus Petri *Gestricius* (död 1610), kyrkoherde och prost i Lena (ärkestiftet), och syster till uppsalaprofessorn och senare ärkebiskopen Johannes Canuti Lenaeus (1573–1669). I äktenskapet föddes flera barn. Holmdalius avled i Stockholms skärgård i oktober 1627 på hemresan från kriget.¹⁹

#2. Laurentius Birgeri Victorius *Wermelandus*

Laurentius Birgeri Victorius [Lars Birgersson] föddes i Bråte, Segerstads socken (Värmland), troligen i slutet av 1580-talet. Fadern var bonde. Tillnamnet »Victorius« är härlett från sockennamnet »Segerstad«.²⁰

Victorius inskrev sig i Uppsala den 28 maj 1606 [Laurentius Birgeri Wermelandus]. Han började direkt med att följa föreläsningar i fysik, vilket betyder att han redan i skolan ansågs ha skaffat sig tillräckliga kunskaper i logik och aritmetik. Dessutom hade han följt undervisning i ämnet som extraordinarie student redan under det föregående året [Laurentius Birgeri Wermelandus].²¹ Victorius var respondent den 23 februari 1611 till en dissertation i teologi om Guds försyn, som ventilerades vid en offentlig disputation.²² Preses var Rudbeckius, som då var professor i hebreiska men skulle snart tillträda professuren i dogmatik. Dissertationen trycktes tillsammans med en filosofisk dissertation på samma tema (se #3).²³

I mars 1610 skrevs Victorius in vid privatkollegiet. Kollegiets rektor (Rudbeckius) ansåg sig behöva några medhjälpare i det administrativa arbetet. Det bestämdes att fyra »seniorer« skulle tillsättas med uppgift att tillsammans med rektorn leda kollegiet, med honom ta ställning till tvister och stödja honom i all verksamhet och förvaltning med råd och dåd.²⁴ Victorius valdes den 17 mars 1610 till en av kollegiets seniorer. Han höll den 23 maj 1610 ett högtidstal (»oratio solennis« på latin) om pingstfesten och var respondent den 15 september 1610 till den självständigt författade teologiska högtidsdissertationen *De libero arbitrio* [Om den fria viljan] och den 27 oktober 1610 till en filosofisk dissertation i ämnet fysik.

Victorius prästvigdes i Strängnäs i början av 1612 och skötte cirka ett år lektorstjänsten i Karlstads skola. Han efterträddes i tjänsten av studiekamraten Erlandi (#25). Åren 1613–1621 var han rektor i Mariestads skola (Västergötland). Han var även kyrkoherde i Leksberg (Skara stift) 1614–1621. Från 1614 blev Leksberg prebende åt rektorn vid Mariestads skola.²⁵

17 Torstani & Bergius 1615.

18 Bygdén 1923–1926, band 2, s. 201–202. Jämför med Fant & Låstbom 1842–1845, band 1, s. 251; band 3, s. 278.

19 Bygdén 1923–1926, band 2, s. 202. Jämför med Fant & Låstbom 1842–1845, band 1, s. 251.

20 Edestam 1965–2007, band 3, s. 194, 304. *Sege* på latin: *victoria*. Beträffande privatkollegieelever antar jag i denna artikel att de hade uppnått åtminstone 17 års ålder när de inskrev sig vid universitetet.

21 Nämnas bland »[e]xtra ordinarii in Classe physica«, se UUM, band 1, s. 12.

22 Rudbeckius & Victorius 1611.

23 Rudbeckius 1611b (*Disputationes duae de providentia*) innehåller två dissertationer: Rudbeckius & Victorius 1611 och Rudbeckius & Schute 1611.

24 Rudbeckius [1611a], s. 10; jämför med Hall 1924, s. 47–48.

25 Warholm 1871–1874, band 2, s. 165.

Victorius gifte sig under rektorstiden med Helena Johansdotter, styvdotter till Petrus Jonae, kyrkoherde i Fryksdalen. Helenas moder hette Sara Svensdotter.²⁶ I äktenskapet föddes fem döttrar. Victorius blev kyrkoherde i Arvika 1621 och därefter sin svärfaders efterträdare som kyrkoherde i Fryksdalen 1624 (båda församlingar i Mariestads superintendentia). Han dog redan våren 1626, efter att ha innehaft den sistnämnda tjänsten endast i ett och ett halvt år.

#3. Nicolaus Petri Schute *Stockholmensis*

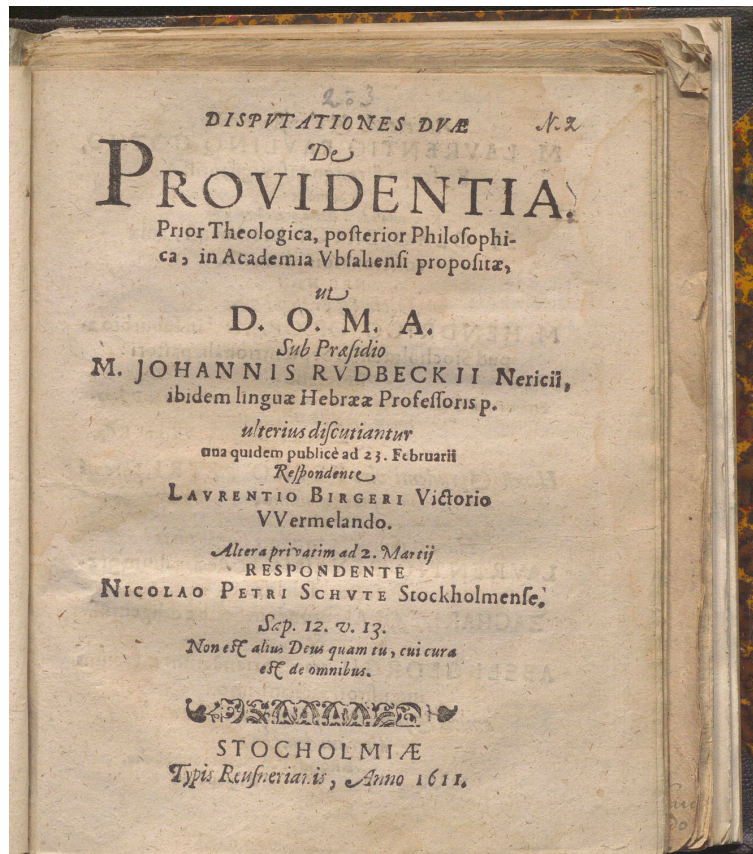


Bild 3. Titelbladet på ett tryck som innehåller två dissertationer om Guds försyn, med Victorius (#2) och Schute (#3) som respondenter. Enligt titelbladet hade Rudbeckius inte ännu trätt professuren i dogmatik i mars 1611, utan var fortfarande professor i hebreiska.

Nicolaus Petri Schute [Nils Persson] föddes i Stockholm troligen i slutet av 1580-talet. Fadern Petrus Petri Schute var tullinspektör vid Tullhuset i Stockholm.²⁷

Schute inskrev sig i Uppsala under Johannes Blanchovius rektorat, mellan maj 1607 och januari 1609 [Nicolaus Petri Holmensis]. Han skrevs in i historieklassen 1611 [Nicolaus Petri]. I februari 1610 inskrevs Schute vid privatkollegiet [Nicolaus Petri Stocholmensis]. I juni samma år valdes för första gången en bibliotekarie till kollegiet; Schute fick uppdraget. Bibliotekarien skulle öppna kollegiet på morgonen, stänga det om aftonen och se till att ingenting som tillhörde kollegiet – köpta, donerade eller lånade böcker – gick förlorat eller blev skadat.²⁸ Schute var respondent den 2 mars 1611 vid privatkollegiet till en filosofisk dissertation

26 Edestam 1965–2007, band 3, s. 193–194 (Petrus Jonae, Sara Svensdotter).

27 Rudbeckius & Schute 1611, s. ii: Schutes dedikation till »Petr[us] Petri, pare[ns responden- tis]«; Petraeus & I. Schute 1624, s. 2: »Petr[us] P. Schute, olim apud telonium Holm[iae] transportandarum mercium inspect[or]«. För diskussion, se nedan. Det finns nästan inga systematiska biografiska uppgifter om Schute i tidigare litteratur. Callmer (1976, s. 67) säger ingenting om Schutes bakgrund eller om hans förehavanden efter att han inskrev sig i Wittenberg.

28 Rudbeckius [1611a], s. 13; jämför med Hall 1924, s. 55.

om Guds försyn.²⁹ Den kompletterade den teologiska dissertationen på samma tema som Victorius (#2) hade försvarat offentligen en vecka tidigare. Under läsåret 1612–1613 donerade Schute till kollegiet en världskarta (enligt ursprungstexten »mappa mundi seu tabula cosmographica«) skapad av den nederländske kartografen Hendrik Floris Van Langren.³⁰ Man kan ana att Schute kom från en tämligen förmögen bakgrund.

Schute skrevs in i Helmstedt den 2 augusti 1613 [Nicolaus Petri Schute Stocholmensis]. Samma dag inskrevs studiekamraten från privatkollegiet Magnus Christophori von Wernstedt, son till ståthållaren på Uppsala slott Christoffer von Wernstedt.³¹ Den 15 mars 1614 inskrev Schute sig i Wittenberg [Nicolaus Schute Svecus].³² Han fortsatte studier vid ett eller flera övriga universitet i Tyskland (eller i Nederländerna) och promoverades till magister vid något utländskt universitet (se nedan). Exakt vad han gjorde mellan 1614 och 1621 är inte känt.³³

Efter denna period framträder Schute åter i källorna som kyrkoherde i Lagga (ärkestiftet) 1621–1651. Att han i varje fall var kyrkoherde i Lagga bekräftas av en dedikation till honom i dissertationen *De identitate et distinctione* [Om identitet och särskildhet] som hans yngre broder Israel Petri Schute försvarade i Uppsala år 1624. Israel hänvisar till sin »helbroder, magister Nicolaus Petri Schute, kyrkoherde i Lagga« som en av sina mecenater och gynnare.³⁴ Därmed vet vi också att Nicolaus hade promoverats till magister vid något universitet (inte i Wittenberg eller Uppsala, måhända i Giessen).³⁵ Ytterligare belägg för hans verksamhet i Lagga finns i ett tryckt tal som studenten Daniel Johannis Beltherus *Upsaliensis* höll i Uppsala den 6 maj 1632. Beltherus nämner »kyrkoherden, magister Nicolaus i Lagga« som en av sina gynnare.³⁶ Tillsammans visar dessa källor att Schute var kyrkoherde i Lagga åtminstone under åren 1624–1632. Utifrån Ivar Abraham Wallenius anteckningar vet man att en viss Nicolaus Petri var kyrkoherde i Lagga 1621–1651.³⁷ Vi kan dra slutsatsen att denne är identisk med Rudbeckius elev Schute. Den fortfarande existerande »Gamla Prästgården« i Lagga sägs troligen vara uppförd omkring 1635 av Nikolaus Petri Skute, kyrkoherde i Lagga. Johan Eric Fant och August Theodor Låstbom uppger i sitt herdaminne för Uppsala ärkestift att en viss Nicolaus var kyrkoherde i Lagga senast 1636 och hade befattningen fram till sin död 1651.³⁸ Således dog Schute 1651.

Schute var gift med Kerstin, dotter till fogden på Kasby herrgård i Lagga socken Olof Mickelsson.³⁹ De hade två döttrar, Anna och Elisabeth. Knut Lenaeus, kyrkoherde i Delsbo (ärkestiftet), har uppgivit att hans farfader (ärkebiskopen Lenaeus dotterson) Canutus Lenaeus år 1652 var gift med en viss Anna Skute, beskriven som pastorsdotter från Alsike. Enligt

29 Rudbeckius & Schute 1611.

30 Rudbeckius 1613b, sista sidan; jämför med Hall 1924, s. 86. Se även van der Krogt 2002, s. 33–34.

31 Zimmermann 1926, s. 232. Magnus von Wernstedt inskrev sig i Uppsala den 1 februari 1610; han skrevs in vid privatkollegiet i augusti 1610. Hans moder var Lucretia Magnusdotter Gyllenhielm, dotter till Gustav Vasas son Magnus.

32 Callmer 1976, s. 67.

33 1 augusti 1618 befann han sig dock i Stockholm; se STb, band 10, s. 393. (Brokikaren Per Perssons son Nils Persson är identisk med Nicolaus Petri Schute; se nedan.)

34 Petraeus & I. Schute, s. 2: »M[agister] Nicola[us] Petri Schute, past[or] in Lagga,...frat[er] german[us]«. Israel Schute inskrev sig i Uppsala den 19 juni 1620 (Israel Petri Skute Holmensis).

35 Jämför med Carlsson 1963, s. 214–215 (Wittenberg); Melander 1951, s. 48–49, 51 (Uppsala 1617, 1619). Giessens matrikel för åren 1607–1624 är endast fragmentariskt bevarad; se Callmer 1971, s. 174.

36 Beltherus [1632]. Daniel Beltherus inskrev sig i Uppsala den 13 maj 1627 (Daniel Johannis Upsaliensis).

37 Wallenius samling, Uppsala universitetsbibliotek; se USH-II, band 9:1, s. 403.

38 Lagga Hembygds- och Fornminnesförening 2025; Fant & Låstbom 1842–1845, band 2, s. 177 (dödsåret 1651).

39 Molin & Wilstadius 1955–1990, del 2, s. 376.

Fant–Låstboms herdaminne var Canutus Lenaeus (Nicolaus Schutes efterföljare som kyrkoherde i Lagga) gift med en kvinna som hette Anna Nilsdotter Schultenia. Schutes dotter Anna kan sägas vara »pastorsdotter« och »från Alsike« (om än inte »dotter av en pastor från Alsike«), förutsatt att hon efter faderns bortgång (eller tidigare) hade bosatt sig i Alsike, cirka 9 kilometer från Lagga. En viss Elisabeth Nilsdotter Skute var gift med Johan Erics Widman som blev komminister i Lagga 1643.⁴⁰ Hon var uppenbarligen dotter till Schute.

Schutes och hans broders familjekrets bestod av höga och mindre höga tjänstemän samt av borgare i Stockholm. Fadern Petrus Petri Schute är identisk med brokikaren Per Persson, som nämns åtskilliga gånger i Stockholms stads tänkeböcker.⁴¹ Identifikationen bekräftas av information om personer i familjens umgängeskrets. Bland Schutes »vänner och gynnare« nämnda i 1611 års dissertation var tulltjänstemannen Laurentius Benedicti, tullskrivaren Zacharias Olai och tullinspektören Abelus Georgii.⁴² Personerna ifråga är: Lars Bengtsson (1567–1647), som år 1604 hade blivit tullnär vid stora sjötullen i Stockholm; Zacharias Olofsson, som år 1631 beskrivs som »fordom tullskrivare«; och brokikaren Abel Jöransson, som ägde ett hus i Stockholm på Skolstugugränden och avled mellan april 1624 och april 1625.⁴³ Svea Hovrätt dömde år 1614 brokikarna Abel Jöransson och Per Persson till böter för att år 1609 ha låtit en tysk handelsman smuggla varor till och koppar från Sverige.⁴⁴ Brodern Israel nämner »farbrodern« (»patruus« på latin) Sveno Christophori Schute, borgare i Stockholms stad, och »släktingen på fädernet« (»agnatus« på latin) kamreraren Gerhardus Diderici. Den förre är uppenbarligen den Sven Kristoffersson (död 1643) som var medlem av Stockholms borgerskaps äldste 1614–1625, invaldes i rådet 1625 och var kämnär 1625–1626. Han kan vara Per Perssons kusin.⁴⁵ Gerdt Didriksson (död cirka 1629) var 1624 »kamrerare över krigsstaten« och blev 1627 generalkamrerare i det svenska generalguvernementet Preussen.⁴⁶ Hans fader Didrik Hansson var svåger till brokikaren Per Persson (antagligen systers make). Således var Gert Didriksson kusin till bröderna Schute.⁴⁷

#4. Olaus Salomonis Florinus Tunensis

Olaus Salomonis Florinus [Olof Salomonsson] föddes i Tuna socken (Uppland) troligen cirka 1590. Fadern var Salomon Erics Kaxe (död 1632), kyrkoherde i Tuna och Stavby (ärkestiftet) från och med 1584. Redan farfadern Ericus Olai Kaxe (1502–1584) hade varit kyrkoherde i detta pastorat.⁴⁸

Florinus skrevs in i Uppsala den 22 februari 1609. Han inskrevs i matematikklassen 1611 [Olaus Salomonis Tunensis]. I februari 1610 inskrev Florinus sig vid privatkollegiet. Han skötte uppdraget som kollegiets bibliotekarie i augusti 1610. Han var respondent till en dissertation mellan januari och mars 1611; och respondent den 24 april 1611 till dissertationen i filosofi *De definitione et distributione philosophiae* [Om definitionen och indelningen av filo-

40 USH-II, band 9:1, s. 403 (och fotnot 4); Fant & Låstbom 1842–1845, band 2, s. 177 (dottern Anna). Namnformen »Schultenia« kan bygga på en misslyckad latinisering av »Schute« (bokstaven »l« är omotiverad). USH-II, band 9:1, s. 353–355 (dottern Elisabeth).

41 Se till exempel STb, band 7, s. 34; band 8, s. 69; band 9, s. 225, 403, 405, 410–411; band 11, s. 195, 198 (brokikare); band 14, s. 275 (fordom brokikare); band 22, s. 197 (gammal brokikare).

42 Rudbeckius 1611b, s. ii.

43 *Lars Bengtsson*: se till exempel STb, band 7, s. 34; band 9, s. 88; band 21, s. 39. Bengtsson var svåger till Elaus Engelberti Terserus (1554–1617), kyrkoherde i Leksand. Deras makar var systrar. Sonen Lars adlades med namnet Sneckenfelt (Elgenstierna 1925–1936, band 7, s. 343). *Zacharias Olofsson*: STb, band 20, s. 189; se även till exempel band 9, s. 53. *Abel Jöransson*: STb, band 9, s. 225, band 14, s. 267, 315, 327, 476.

44 Korpiola 2018, s. 311–312.

45 SRR, del 2, s. 174, 25; STb, band 14, s. 316; band 17, s. 99, 138.

46 Edén 1902, s. 225; Generalstaben 1936–1939, del 2, s. 268, 322, 603.

47 STb, band 11, s. 369 (svågern); STb, band 19, s. 284 (Hansson Didrikssons fader).

48 Rudbeckius & Florinus [1611], s. 2; Fant & Låstbom 1842–1845, band 3, s. 199–200.

sofi].⁴⁹ Han höll den 21 september 1611 ett »populärt föredrag om statskunskap« (»declamatio popularis politica« på latin) och den 19 september 1612 ett avskedsföredrag inför sin resa till Tyskland.

Florinus inskrev sig i Greifswald den 20 januari 1613 [Olaus Salomonis Uplandensis] samtidigt med Holmdalius (#1). Den 14 augusti 1613 inskrevs han i Helmstedt [Olaus Salomonius Svecus]. Samma dag skrevs även Thomas Hunterus (#13) in. Slutligen skrevs Florinus in i Wittenberg den 17 maj 1614 [Olaus Salomonius Florinus Svecus]. Hans studier i Tyskland bekostades delvis av en donation som kung Gustaf II Adolf gav i september 1613 till Florinus fader för detta syfte.⁵⁰

Florinus blev kyrkoherde i Ekeby och Bladåker (ärkestiftet) 1622. Före 1632 blev han kyrkoherde i Björklinge (ärkestiftet) och prost senast 1636.⁵¹ Han var gift och hade åtminstone ett barn (en son). Florinus dog senast 1641.⁵²

#5. Johannes Jacobi Nycarlus *Ostrobothniensis*

Johannes Jacobi Nycarlus [Johan Jacobsson] föddes den 2 juni 1589, troligen i Pedersöre (Österbotten). Fadern Jacobus Sigfridi *Borgoensis* (född under 1560-talet, död 1625) var kaplan i Pedersöre 1585–1607, kyrkoherde i Nykarleby 1607 och prost över Södra Österbotten 1616.⁵³ Morfadern var Henricus Laurentii Lithovius, kyrkoherde i Limingo 1575–1615 och prost över Norra Österbotten från 1593 fram till början av 1600-talet.⁵⁴

Nycarlus inskrev sig i Uppsala den 8 september 1610 [Johannes Jacobi Bothniensis]. I oktober 1610 skrevs Nycarlus in vid privatkollegiet [Johannes Jacobi Ostrobothniensis]. Vid privatkollegiet höll han den 10 april 1611 ett föredrag i ämnet grekiska (»declamatio Graeca« på latin) om Paulus första brev till tessalonikerna och var respondent den 4 maj 1611 till disputationen i teologi *De studio theologico* [Om teologins studium].⁵⁵

Nycarlus prästvigdes i Uppsala 1611. Samma år blev han kaplan i Nykarleby (där hans fader var kyrkoherde). Han blev tjänsteförrättande kyrkoherde i Nykarleby 1625 och ordinarie cirka 1627.⁵⁶ Han var gift första gången med Margareta, dotter till Johannes (kaplan i Laihela, Österbotten) och Anna Östensdotter Sursill. Han gifte sig andra gången med Helena (född 1581), dotter till Simon Nicolai Ruuth (kaplan i Lojo, Nyland, därefter andre komminister i

49 Rudbeckius & Florinus [1611].

50 Friedlaender 1883–1884, s. 411; Zimmermann 1926, s. 232; Callmer 1976, s. 67; Fant & Låstbom 1842–1845, band 3, s. 200.

51 Florinus systers make Laurentius Andreae (1578–1644) blev Florinus faders efterträdare som kyrkoherde i Tuna och Stavby 1632 (Fant & Låstbom 1842–1845, band 3, s. 200). Redan tidigare — när Florinus själv blev kyrkoherde i Björklinge — hade Andreae blivit Florinus efterträdare som kyrkoherde i Ekeby (Fant & Låstbom 1842–1845, band 1, s. 313–314, 147). Detta måste ha skett åtminstone några år före 1632.

52 Ericus Petri Hofvenius (död 1668) blev Florinus efterträdare i Björklinge 1641. Se Fant & Låstbom 1842–1845, band 1, s. 147; jämför med Hermerén 1938, s. 57.

53 THP 2011 (»Nycarlus, Johannes Jacobi (1589–1636)«); Leinberg 1903, s. 153; Strandberg 1832–1834, band 2, s. 85 (Nycarlus); THP (»Jacobus Sigfridi ([död] 1625)«); Leinberg 1903, s. 152, 165; Strandberg 1832–1834, band 2, s. 85, 96 (fadern).

54 Rudbeckius & Nycarlus [1611], s. 2: hänvisning till morbröderna (»avunculi« på latin) Johannes (kyrkoherde i Uleåborg) och Josephus (kaplan i Limingo) Henrici. Nycarlus släktförhållande till Lithovius och hans söner har inte noterats i herdaminna. THP (»Lithovius, Henricus Laurentii ([död] 1615)«); Leinberg 1903, s. 125–126; Strandberg 1832–1834, band 2, s. 184 (Lithovius); THP (»Lithovius, Johannes Henrici ([död] 1634)«); Leinberg 1903, s. 126, 220–221; Strandberg 1832–1834, band 2, s. 187, 193, 203 (Johannes Henrici); THP (»Lithovius, Josephus Henrici ([död] 1648)«); Leinberg 1903, s. 126; Strandberg 1832–1834, band 2, s. 187, 183 (Josephus Henrici).

55 Rudbeckius & Nycarlus [1611].

56 Jämför med Wichmann 1920, s. 36.

Neder-Torneå, slutligen kyrkoherde i Kemi) och Anna Henriksdotter.⁵⁷ Nycarlus dog i mars 1636.

#6. Carolus Simonis Nurcherus *Ostrobothniensis*

Carolus Simonis Nurcherus [Karl Simonsson] föddes troligen i Storykyro (även kallad Kyrobominne) i Österbotten cirka 1590. Fadern Simon Johannis Nurcherus (död troligen 1604) var kyrkoherde i Storkyro från 1587 fram till sin död. Modern hette Anna och var dotter till Henricus Nicolai, kyrkoherde i Pedersöre (död 1569). Morbrodern Canutus Henrici (1555–1621) var kyrkoherde i Pedersöre 1600–1621.⁵⁸

Nurcherus hade förmodligen genomgått Åbo katedralskola.⁵⁹ Han inskrev sig i Uppsala den 8 september 1610 [Carolus Simonis Bothniensis], samma dag som Nycarlus (#5). Han skrevs in i historieklassen 1611 [Carolus Simonis]. I oktober 1610 inskrevs Nurcherus vid privatkollegiet [Carolus Simonis Ostrobothniensis]. Han var respondent den 11 maj 1611 till dissertationen i filosofi *De definitione et distributione logices* [Om definitionen och indelningen av logik].⁶⁰

Nurcherus blev kyrkoherde i Pojo (Nyland) cirka 1620. Han var gift med Hebla Eskilsdotter som överlevde sin make. I äktenskapet föddes åtminstone ett barn.⁶¹ Nurcherus dog redan i början av år 1626.

#7. Magnus Matthaei Gammal *Ostrobothniensis*

Magnus Matthaei Gammal [Måns Mattsson] föddes troligen cirka 1580, okänt var. Fadern var Matthaeus Jacobi Gammal (död 1632), kyrkoherde i Vörå (Österbotten) från 1601 fram till sin död, och modern Brita Jakobsdotter Viloides, vars fader Jacobus Martini Viloides *Aboensis* (död 1601) var Matthaeus Jacobi Gammals företrädare som kyrkoherde i Vörå.⁶² Modern hade tre bröder med kyrkliga tjänster i Österbotten: Martinus Jacobi Veronius (död troligen 1614), även kallad Viloides, var kyrkoherde i Kronoby (Österbotten) 1607–1614; Matthias Jacobi Viloides (död tidigast 1608) kaplan i Vörå 1583–1608; och Johannes Jacobi Viloides (död 1613) även han kaplan i Vörå från 1600, delvis samtidigt med brodern Matthias.⁶³

57 *Johannes*: THP 2011 (»Johannes ([senare hälften av 1500-talet])«). *Ruuth*: THP (»Ruuth, Simon Nicolai ([död] 1615)«); Leinberg 1903, s. 132 (Lojo), 257 (Neder-Torneå), 92, 93 (Kemi); Bygdén 1923–1926, band 2, s. 259–260; Strandberg 1832–1834, band 2, s. 229.

58 THP 2011 (»Nurcherus, Carolus Simonis ([cirka] 1590–1626)«); Leinberg 1903, s. 171; Strandberg 1832–1834, band 1, s. 382 (Carolus Simonis); THP 2011 (»Nurcherus, Simon Johannis ([död] 1604)«); Leinberg 1903, s. 202; Strandberg 1832–1834, band 2, s. 65 (fadern); THP 2011 (»Henricus Nicolai ([död] 1569)«); Leinberg 1903, s. 164; jämför med Strandberg 1832–1834, band 2, s. 91 (morfadern); THP 2011 (»Canutus Henrici (1555–1621)«); Leinberg 1903, s. 164; Strandberg 1832–1834, band 2, s. 65, 92 (morbrodern).

59 Rudbeckius & Nurcherus [1611], s. 2: dedikation till rektorn vid Åbo katedralskola Joachimus Matthiae Stutaeus (död 1633), som hade studerat i Wittenberg delvis samtidigt med Rudbeckius (1599–1602, 1604–1605) och blev teologielektor vid katedralskolan 1605. Se THP 2011 (»Stutaeus, Joachimus Matthiae ([död] 1633)«).

60 Rudbeckius & Nurcherus [1611].

61 Leinberg 1903, s. 171.

62 *Magnus Gammal*: THP 2011 (»Gammal, Magnus Matthaei ([död] 1636)«); Leinberg 1903, s. 164–165, 166; Strandberg 1832–1834, band 2, s. 92, 98. *Fadern*: THP 2011 (»Gammal, Matthaeus Jacobi ([död] 1632)«); Leinberg 1903, s. 235; Strandberg 1832–1834, band 2, s. 81. *Morfadern*: THP 2011 (»Viloides, Jacobus Martini ([död] 1601)«); Leinberg 1903, s. 235; Strandberg 1832–1834, band 2, s. 80.

63 Rudbeckius & Gammal [1611], s. 2: dedikationer till fadern, morbrodern Martinus och två morbröder vid namn Johannes: Johannes och Johannes »major« (morfadern hade således barn från två äktenskap). *Morbrodern Martinus*: THP 2011 (»Viloides, Martinus Jacobi ([nämns] 1607–1614)«); Leinberg 1903, s. 103; Strandberg 1832–1834, band 2, s. 128. *Morbröderna Johannes »minor« och Matthias*: THP 2011 (»Viloides, Johannes Jacobi ([död] 1613)«; »Viloides, Matthias Jacobi ([nämns] 1583–1608)«); Leinberg 1903, s. 235; Strand-

Magnus Matthaei Gammal var kaplan i Pedersöre redan 1601 (som sådan efterträdare till Nurcherus morbroder Canutus Henrici). Han var alltså betydligt äldre än till exempel med-studeranden Nycarlus (#5). Han inskrev sig i Uppsala den 22 september 1610 [Magnus Matthiae Bothniensis] och inskrevs i matematikklassen 1611 [Magnus Matthiae]. I oktober 1610 skrevs Gammal in vid privatkollegiet [Magnus Matthaei Ostrobothniensis] samtidigt med de två österbottningarna Nycarlus (#5) och Nurcherus (#6). Han var respondent den 25 maj 1611 till dissertationen i filosofi *De praedicabilibus* [Om predikabler].⁶⁴

Gammal blev kaplan i Vörå 1614. Han var kyrkoherde i Pedersöre från 1622 fram till sin död. Han var gift 1618 med Margareta (1602–1667). Hon var dotter till Canutus Henrici och Anna Persdotter Niurenia samt kusin till Nurcherus. I äktenskapet föddes flera barn. Gammal avled den 9 februari 1636.

#8. Jonas Petri Linnerius Angermannus

Jonas Petri Linnerius [Jonas Persson] föddes 1588 i Härnösand (Ångermanland) där fadern sägs ha varit rådman och handlande.⁶⁵

Linnerius inskrev sig i Uppsala mellan maj 1607 och januari 1609 [Jonas Petri Angermannus] och inskrevs i matematikklassen 1611 [Jonas Petri Linnerius]. Vid universitetet var han respondent den 28 maj 1614 till dissertationen *De praedestinatione* [Om utkorelsen] som ventilerades under professor Johannes Canuti Lenaeus presidium.⁶⁶ I mars 1610 skrevs Linnerius in vid privatkollegiet. Han valdes den 8 september 1610 till en av kollegiets två notarier. Han hade denna uppgift tillsammans med Andreas Erics Molinus (#24) under kollegiets två första läsår. Han höll den 7 november 1610 det självständigt författade föredraget *De gratitudine* [Om tacksamheten]; den 1 september 1611 ett föredrag i serien av »populära religionsföredrag« (»declamationes populares sacrae« på latin); samt den 24 september 1611 högtidsföredraget (på latin »declamatio solennis«) *De sanctis angelis* [Om de heliga änglarna]. Han var respondent till en filosofisk dissertation i juni 1610 och till dissertationen i teologi *De mundo* [Om världen] den 1 juni 1611.⁶⁷ Linnerius hade troligen genomgått Gävle skola och hade även någon annan anknytning till Gävle. Han dedikerade nämligen 1611 års dissertation till Johannes Olai Anthelius (rektor vid Gävle skola 1598–1600 och kyrkoherde i Gävle) och till ett stort antal borgare i staden.⁶⁸

Linnerius var skolmästare i Härnösand från 1615 (tillträde 1616) åtminstone fram till 1624. Åtminstone åren 1625–1627 var han stadskommunminister där. Möjligen hade han båda befattningarna 1616–1628. Han blev kyrkoherde i Härnösand 1628 och prost över Ångermanlands södra kontrakt 1638.⁶⁹ Han var gift med Anna, dotter till lagläsaren i Ångermanland Nils Bengtsson och hans hustru Elisabet. De hade flera barn. Linnerius dog den 12 januari 1641. Sonsonen Jonas Petri Linnerius den yngre (1653–1734) blev biskop i Lund.⁷⁰

#9. Olaus Gabrielis Felstadius Angermannus [Fi(e)lstadius]

Olaus Gabrielis Felstadius [Olof Gabrielsson] föddes i Ångermanland eller Jämtland, troligen i slutet av 1580-talet.

Felstadius inskrev sig i Uppsala den 28 maj 1606 [Olaus Gabrielis Angermannus]. Han följde till att börja med föreläsningar i matematik.⁷¹ Han skrevs in i historieklassen 1611

berg 1832–1834, band 2, s. 82. För Brita Jakobsdotter, se THP (»Gammal, Matthaeus Jacobi [[död] 1632]«).

64 Rudbeckius & Gammal [1611]. För det aristoteliska begreppet *predikabel*, se till exempel Tulenheimo 2024, s. 56–59.

65 Bygdén 1923–1926, band 1, s. 344.

66 Lenaeus & Linnerius 1614.

67 Rudbeckius & Linnerius [1611].

68 Rudbeckius & Linnerius [1611], s. 2.

69 Bygdén 1923–1926, band 1, s. 344–345, 357; Szabad 2001, s. 212, 193.

70 Bygdén 1923–1926, band 3, s. 304.

71 UUM, band 1, s. 14: »Studio mathematico hoc anno [= 1606] invigilaturus«.

[Olaus Gabrielis]. I februari 1610 inskrevs Felstadius vid privatkollegiet [Olaus Gabrielis Angermannus]. Han valdes den 17 mars 1610 till en av kollegiets fyra »seniorer« (jämför med #2). Felstadius höll den 19 september 1610 högtidsföredraget *De sanctis angelis* [Om de heliga änglarna]; den 5 maj 1611 ett »populärt religionsföredrag« på latin; och den 20 maj 1612 det extraordinarie föredraget *De affectatae novitate in vestitu et moribus* [Om strävan efter nymodigheter i fråga om klädsel och seder]. Han var respondent den 24 mars 1610 till en dissertation om logik; respondent mellan januari och mars 1611 till den självständigt författade högtidsdissertationen *De justificatione* [Om rättfärdiggörelsen]; den 5 juni 1611 till den likaså självständigt författade extraordinarie dissertationen *De origine et immortalitate animae* [Om själens ursprung och om dess odödlighet]; och slutligen den 9 maj 1612 till dissertationen i fysik *De physices definitione et subiecto itemque principiis rerum naturalium intrinsicis* [Om fysikens definition och subjekt ävensom om naturens inre principer].⁷²

Felstadius skrevs in i Helmstedt den 16 september 1613 [Olaus Gabrielis Filstadius Svecus]. Han stannade där mindre än två månader. Den 20 november 1613 inskrevs han i Wittenberg [Olaus Gabrielis Felstadius Svecus]. Han promoverades till magister där den 12 april 1614 [Olaus Gabrielis Felstadius Angermannus Svecus], samma dag som Holmdalius (#1).⁷³

Felstadius blev rektor vid Enköpings skola 1616 [Olaus Gabrielis Fielstadius]. Han avled som rektor mellan 1617 och 1621. Han inledde år 1617 en process vid rådstugurätten mot en före detta borgmästare. Nicolaus Olai Campanius (#26) blev rektor i början av 1622, och dessutom förefaller en tredje person ha haft rektorstjänsten under en viss tid efter Felstadius men före Campanius.⁷⁴

Felstadius var synbart väl integrerad i den kyrkliga miljön i Ångermanland. 1611 års dissertation är dedikerad till präster i alla pastoraten i »båda delar« av Ångermanland (det vill säga norra och södra kontrakten).⁷⁵ Han hänvisar till Ericus Jonae (död förmodligen 1621) och Zacharias Jonae (död 1638) som sina släktingar (»cognati« på latin). Den förre var komminister i Nätra 1593–1613, kyrkoherde i samma pastorat från 1613 och därutöver prost över Ångermanlands norra kontrakt från 1615. Den senare var kyrkoherde i Nora (Ångermanland) 1609–1613 och därefter kyrkoherde i Själevad. Han blev prost över Ångermanlands norra kontrakt senast 1629.⁷⁶ Det är möjligt att dessa två personer var bröder.

Tillnamnet »F(i)elstadius« tyder på att Olaus Gabrielis härstammar från ett ställe som heter »Fjällsta(d)«. I Sundsjö socken i Jämtland finns byn Fjällsta med Sundsjö kyrka. Sundsjö församling var ett annex till Revsunds pastorat.⁷⁷ Fjällsta ligger långt borta från Ångermanlands kust, cirka 150 kilometer väst om Härnösand fågelvägen. Hypotesen att Olaus Gabrielis var född i Fjällsta kyrkoby vederläggs inte av härkomstbeteckningen »Angermannus« — i varje fall var han troligen uppvuxen i Ångermanland. Jämför med Aron Johannis Griis (#28), både *Broensis* (från Roslags-Bro) och *Helsingus*. Med det sagt är det även möjligt att tillnamnet »F(i)elstadius« är avsett att hänvisa till något ställe i Ångermanland.

72 För dissertationen *De origine et immortalitate animae*, se Felstadius & Rudbeckius [1611]. Enligt titelbladet var ventileringsdatumet den 5 juni 1611. Rudbeckius 1613a (s. 6) anger datumet den 8 juni 1611.

73 Zimmermann 1926, s. 232; Callmer 1976, s. 66; Carlsson 1963, s. 215.

74 I USH-II, band 8:2, del 2, noterar författaren Lars Otto Berg inte att rektorn i Enköping Olaus Gabrielis Fielstadius är identisk med den Olaus Gabrielis Felstadius som inskrev sig i Uppsala 1606, inskrevs vid Rudbeckius privatkollegium 1610 och promoverades till magister i Wittenberg 1614. För Felstadius verksamhet i Enköping, se USH-II, band 8:2, del 2, s. 43, 156–157.

75 Felstadius & Rudbeckius [1611], s. 2.

76 Bygdén 1923–1926, band 2, s. 387, 375; Szabad 2001, s. 233, 231, 192 (Ericus Jonae); Bygdén 1923–1926, band 2, s. 292; Bygdén 1923–1926, band 3, s. 278; Szabad 2001, s. 216, 248, 192 (Zacharias Jonae).

77 Bygdén 1923–1926, band 3, s. 150–170; jämför med Bygdén 1923–1926, band 4, s. 24, 407; Hasselberg 1964, s. 175–183. Dessa källor nämner ingen präst i Revsunds pastorat som kunde ha varit Felstadius fader.

#10. Ericus Olai Niurenus *Medelpadius*

Ericus Olai Niurenus [Erik Olofsson] föddes i Njurunda (Medelpad) troligen i slutet av 1580-talet.

Niurenus inskrev sig i Uppsala mellan maj 1607 och januari 1609 [Ericus Olai Medelpadius] och skrevs in i matematikklassen 1611 [Ericus Olai Niurenus]. I mars 1610 inskrevs han vid privatkollegiet [Ericus Olai Medelpadius]. Han var respondent i juni 1610 till en dissertation i filosofi och den 13 juni 1611 till dissertationen i teologi *De providentia* [Om försynen].⁷⁸ Bland sina mecenater och gynnare nämner Niurenus i 1611 års dissertation rektorn vid Gävle skola, sin »lärare« (»praeceptor« på latin) Olaus Jonae *Gevaliensis* (död mot slutet av 1611) och två gävleborgare, vilket vittnar om att Niurenus förmodligen hade genomgått Gävle skola och hade även någon annan anknytning till Gävle.⁷⁹

Bland präster till vilka Niurenus dedikerade 1611 års dissertation finns Petrus Joannis Kerfstadius, som var kyrkoherde i Njurunda 1595–cirka 1626. Enligt Bygdéns herdaminne över Härnösands stift tjänstgjorde Kerfstadius son Jöns som vice pastor i Njurunda redan 1622, bara fyra år efter att han hade skrivit in sig vid universitetet.⁸⁰ Bygdén anmärker att uppgiften i Jacob Fredrik Bibergs tidigare herdaminne, enligt vilken en viss Erik Olai Niurenus (hädanefter person (a)) skulle ha varit kyrkoherde i Njurunda åren 1618–1628, inte kan stämma, givet att Petrus Kerfstadius skötte sin tjänst fram till 1626. Biberg ger om denne Erik Olai Niurenus så pass detaljerade uppgifter att de inte helt kan sakna verklighetsförankring. Enligt Biberg skulle Niurenus vara född i Njurunda, där hans fader var bonde, och han skulle vara broder till Laurentius Olai Niurenus (1592–1672), som inskrev sig i Uppsala den 2 september 1614 [Laurentius Olai Medelpadius] samt 1657 blev kyrkoherde och senare kontraktprost i Håtuna (ärkestiftet) efter att ha 1627–1657 varit kyrkoherde i Västerlövsta (ärkestiftet).⁸¹ Antagandet att den av Biberg nämnde Erik Olai Niurenus är identisk med Rudbeckius elev Niurenus motsäger inte Bygdéns uppgifter, förutsatt att Niurenus var verksam i Njurunda som komminister eller adjunkt mellan 1618 och 1622. Detta vore förenligt med – och stöds delvis av – följande fakta: Ericus Olai var bördig från Njurunda, hade inlett sina universitetsstudier ungefär 10 år innan att han enligt hypotesen hade återvänt till Njurunda och han kände kyrkoherden Kerfstadius som hade understött hans studier.

Åren 1624–1628 fanns det en kyrkoherde i Arnäs (Ångermanland) vid namn Ericus Olai (person (b)), som avled senast 1628, och dessutom en (möjligen annan) Ericus Olai (person (c)) som var sacellan i Arnäs 1613–1624.⁸² De enda norrlänningarna vid namn Ericus Olai som inskrev sig i Uppsala mellan 1600 och 1630 var: Rudbeckius elev Ericus Olai Medelpadius (person (d)) och en annan Ericus Olai Medelpadius (person (e)) som skrevs in den 21 maj 1614.⁸³ Frågan huruvida några – och i så fall vilka – av personerna (a)–(e) är sinsemellan identiska måste överlämnas till framtida forskning.

#11. Carolus Jonae Arothegius *Bothniensis*

Carolus Jonae Arothegius [Karl Jonasson] föddes i Umeå socken (Västerbotten) sannolikt cirka 1585. Fadern var hemmansägare.⁸⁴ Tillnamnet »Arothegius« kan vara härlett från nam-

78 Rudbeckius & Niurenus [1611].

79 Rudbeckius & Niurenus [1611], s. 2. Olaus Jonae var (efter Johannes Canuti Lenaeus) professor i logik i Uppsala 1608–1610, men utbytte 1610 professuren mot rektoratet i Gävle. Se Annerstedt, 1877–1931, del 1, s. 132; Lundén 1930, del 1, s. 60.

80 Jöns Kerfstadius inskrev sig i Uppsala den 6 februari 1618 (Johannes Petri Medelpadius Njurenus). För Kerfstadius son, se Bygdén 1923–1926, band 2, s. 271; jämför med Biberg 1876–1879, band 3, s. 5, anmärkning 1.

81 Bygdén 1923–1926, band 2, s. 271; Biberg 1876–1879, band 3, s. 5. För Laurentius Olai, se Fant & Låstbom 1842–1845, band 2, s. 116 (Håtuna), s. 263 (Västerlövsta).

82 Kyrkoherde i Arnäs »Herr Erik« (Bygdén 1923–1926, band 1, s. 79) hänvisad till som »Ericus Olai« (Bygdén 1923–1926, band 4, s. 389). För sacellanen Erik Olai, se Bygdén 1923–1926, band 1, s. 91 och band 4, s. 389.

83 Modin & Söderberg 1889, s. 2–14; UUM, band 1, s. 5–57.

84 Bygdén 1923–1926, band 4, s. 245–246; Szabad 2001, s. 229.

net på området Teg i Umeå – prefixet »aro-« möjligen från »arare« [*plöja, odla*] med tanke på att fadern var jordbrukare.

Ingen undervisningsverksamhet var möjlig vid Uppsala universitet under den pestepidemi som började där kring maj 1603 och varade i över ett år. I november 1604 delade universitetets rektor Laurentius Paulinus *Gothus* in de 67 studenter i klasser som redan hade skrivit in sig under tidigare år och som nu var förberedda att fortsätta sina studier.⁸⁵ Arothegius inskrevs i logikklassen den 6 november 1604 [Carolus Jonae *Bothniensis*]. Den 3 december 1605 skrevs han in i aritmetikklassen och beordrades att ge ett offentligt prov i retorik och vältalighet. År 1611 inskrev han sig i fysikklassen [Carolus Ionaе]. I augusti 1610 inskrevs Arothegius vid privatkollegiet [Carolus Ionaе *Bothniensis*]. Han höll den 18 september 1611 ett självständigt författat föredrag i ämnet latin om ordspråket *Aurora musis amica* [Morgonrodnaden musernas vän] och den 22 september 1611 ett »populärt religionsföredrag«. Han var respondent den 15 juni 1611 till dissertationen i filosofi *De praedicamentis* [Om kategorier].⁸⁶

Arothegius prästvigdes redan 1611. Han var kaplan (adjunkt) i Nordmaling (Ångermanland) 1611–1622. I hopp om att erhålla en högre befattning, flyttade han 1622 till det hemman som hans fader ägt i Umeå socken. Han blev då – enligt den Umeåbördige ärkebiskopen Petrus Kenicius önskan – medhjälpare åt kyrkoherde i Umeå Olaus Petri Niurenus (död 1645). Arothegius ställning förblev emellertid obestämmd. Kyrkoherden ville inte betrakta honom som en ordinarie kaplan, eftersom han ansåg att han fick tillräcklig hjälp från Christopher Laurentii Austrædus (död 1652), kallad till komminister två år tidigare (1620).⁸⁷ Arothegius var gift och hade flera barn. Han hade domkapitlets tillstånd att bli befördrad till kyrkoherde i Arnäs (Ångermanland) sommaren 1637. Han avled före tillträdet, troligen i början av 1638.

Trots att Arothegius var bördig från Umeå socken, hade han under studietiden bland sina gynnare diverse präster från Uppsala ärkestift, däribland Petrus Thomae Cassiopaeus och Ericus Erici Thaddaeus i Skepptuna, Israel Erici Acrelius i Öståker och Ericus Erici Hielmstadius i Uppsala. Arothegius kallar Thaddaeus sin »kära« och Hielmstadius sin »nära« vän (»amicus carissimus« respektive »coniunctissimus« på latin).⁸⁸ Vad kan det bero på att Arothegius hade ett så pass brett »kontaktnät« bland präster i närheten av Uppsala? Samtliga personer till vilka han dedikerade dissertationen *De praedicamentis* var präster. Bland de 29 studenterna som diskuteras i denna artikel finns 14 andra som i en dedikationsepistel anger uteslutande präster som sina mecenater och gynnare. I fem fall är åtminstone en av prästerna en släkting eller make till en släkting (#4, #12, #18, #20, #21); och i sju övriga fall handlar det tydligt om präster från stiftet där respondenten föddes eller gick i skolan (#9, #14, #15, #19, #23, #24, #29). I två fall förblir respondentens förhållande till sina prästerliga gynnare i viss mån oklart. I 1611 års dissertation nämner Torstani (#1) endast ärkebiskopen Kenicius; och Victorius (#2) framför sin tacksamhet till biskopen i Strängnäs Paulinus, hovpredikanten Olaus Erici Lerboensis och kyrkoherden i Norrmalm Hendricus Johannis Opsopaeus.⁸⁹ De

85 Se Molin & Wilstadius 1955–1990, del 1, s. 142–157; Annerstedt, 1877–1931, del 1, s. 121. För antalet studenter, se UUM, band 1, s. 10–11; Molin & Wilstadius 1955–1990, del 1, s. 145.

86 Rudbeckius & Arothegius [1611]. För det aristoteliska begreppet *kategori* (»praedicamentum« på latin), se till exempel Tulenheimo 2024, s. 55–56.

87 *Olaus Petri*: Bygdén 1923–1926, band 4, s. 214–216. *Austrædus*: Bygdén 1923–1926, band 4 s. 238–239; Szabad 2001, s. 258, Szabad 2004, s. 3.

88 Rudbeckius & Arothegius [1611], s. 2. Angående Cassiopaeus, Thaddaeus och Acrelius, se diskussionen om Gabriel Erici Hwiits (#21) släktkrets nedan. Hielmstadius (död 1620) var komminister i Helga Trefaldighets församling (ärkestiftet) senast 1593, blev domkyrkosysselman i Uppsala domkyrka 1612 och kyrkoherde i Sigtuna (ärkestiftet) 1616; se USH-II, band 9:1, s. 247–248; Fant & Låstbom 1842–1845, band 2, s. 446; band 3, s. 197; Stiernman 1731, s. 288.

89 Torstani hade troligen gått i Skara skola under tiden då Kenicius var biskop i Skara. Både Paulinus och Olaus Erici (död 1616) härstammade från Södermanland – möjligen hade Victorius anknytning till landskapet via släktingar eller skolgång. Olaus Erici var son till kyrkoherden i Lerbo (Strängnäs stift) Ericus Olai. Han studerade i Marburg 1602–1604, förordnades till hovpredikant hos kung Carl IX år 1606, var efter kungens död den 30 oktober 1611 hovpredikant

präster till vilka Arothegius dedikerade 1611 års dissertation hade inget uppenbart förhållande till hans hemtrakt och inte heller till en stad där man kunde tänka sig att Arothegius hade gått i skolan. Jämförelse med liknande dissertationer motiverar därför antagandet att han hade direkta eller indirekta släktband med någon eller några av dem, kanske via sin moder eller sin syster. Det är visserligen inte heller omöjligt att Arothegius hade — under de sju år som han vid det laget hade studerat i Uppsala — skapat vänskapsförhållanden som hade möjliggjort stöd från de relevanta prästerna i närheten av Uppsala.

#12. Ericus Paulinus [Pauli] Ösmodius [Sudermannus]

Ericus Paulinus [Erik Pålsson] föddes i Ösmo socken (Södermanland) troligen cirka 1590. Fadern Paulus Erics var kyrkoherde i Ösmo 1586–1603 efter att ha varit kyrkoherde i Västerhaninge 1578–1586 (båda församlingar belägna i Strängnäs stift). Modern hette Elisabet.⁹⁰

Paulinus inskrev sig i Uppsala den 22 februari 1609 [Ericus Pauli Ösmodius Sudermannus] och inskrevs i fysikklassen 1611 [Ericus Pauli]. I april 1610 skrevs Paulinus in vid privatkollegiet [Ericus Pauli Sydermannus].⁹¹ Han och en i mars 1610 vid privatkollegiet inskriven student Johannes Matthiae Mariaestadianus anklagades den 12 maj 1610 för att ha utövat våld mot varandra. Båda ansågs vara lika skyldiga och fick samma straff. Det framgår inte av kollegiets årsredogörelser vad straffet blev. Den 17 augusti 1611 var Paulinus respondent [Ericus Paulinus Sudermannus] till dissertationen i filosofi *De enunciatione* [Om utsagan].⁹²

Paulinus blev kyrkoherde i Grödinge (Strängnäs stift) den 1 maj 1624 [Ericus Pauli Groman]. Tillnamnet »Groman« är härlett från namnet på pastoratet. Han suspenderades från tjänsten i oktober 1629 för att inte ha närvarat vid synodalmötet, och restituerades i ämbetet 1630.⁹³ Paulinus var gift första gången med en dotter (död 1629) till företrädaren Laurentius Nicolai Girs. Han var gift andra gången med en till namnet okänd kvinna (död tidigast 1678) som var änka till Johannes (Hans) Matthiae (död 1628), kyrkoherde i Gryt (Strängnäs stift). Paulinus hade flera barn. Han dog senast i september 1657.

Förvånansvärt nog hade Paulinus under studietiden en stark anknytning till några av de allra mest betydande företrädarna för lärdomsståndet i Västerås stift. I 1611 års dissertation räknar han bland sina mecenater och gynnare biskopen Olaus Stephani Bellinus (1539–1618), dennes son Stephanus Olai Bellinus (född i slutet av 1560-talet, död 1629), kyrkoherde i Husby, samt Samuel Matthiae Malmenius (1574–1634), kyrkoherde i Stora Tuna och professor i grekiska i Uppsala 1606–1608.⁹⁴ Detta går att förstå genom att Paulinus nämner, bland sina övriga gynnare, sin »fader« (»pater« enligt ursprungstexten) Johannes Jonae (död cirka 1618), kyrkoherde och prost i Björklinge (ärkestiftet). Efter Paulinus faders bortgång 1603 hade således hans moder gift om sig med Johannes Jonae Bellinus, som var kyrkoherde i Björklinge 1573–1618.⁹⁵ Utifrån Paulinus anknytning till biskop Bellinus och hans son Step-

hos änkedrottningen Christina av Holstein-Gottorp, och blev 1613 kyrkoherde vid Stora Kopp-
arberget (Västerås stift). Henricus Johannis Opsopaeus (död 1612) var kyrkoherde i Norrmalm
1607–1612. Hans broder Claudius (död 1614) var Rudbeckius företrädare som professor i
hebreiska i Uppsala 1605–1608. För Lerboensis, se Ekström 1939–1991, del 2:1, s. 705; Wes-
tén 1799–1814, del 1:1, s. 373–375. För bröderna Opsopaus, se Hellström 1951, s. 309
(Henricus); Annerstedt, 1877–1931, del 1, s. 102, 126, 130, 132–133, 247 (Claudius).

90 Collmar 1964–, del 2, s. 767–769; Hagström 1897–1901, band 3, s. 261; jämför med Hag-
ström 1897–1901, band 3, s. 233–234 (fadern).

91 I privatkollegiet fanns inga andra elever vid namn Ericus Pauli. Ericus Pauli Ösmodius var den
ende Ericus Pauli som inskrev sig vid universitetet mellan 1595 och 1634.

92 Rudbeckius & Paulinus [1611].

93 Collmar 1964–, del 3, s. 264–267; Hagström 1897–1901, band 3, s. 146–148.

94 Rudbeckius & Paulinus [1611], s. 2. Ekström 1939–1991, del 2:1, s. 752–753 (biskop Bel-
linus); s. 860–861 (Stephanus Olai). För Malmenius, se Ekström 1939–1991, del 2:1, s. 840–
841; Annerstedt, 1877–1931, del 1, s. 130–133. Paulinus anknytning till dessa präster från
Västerås stift har inte noterats i tidigare litteratur.

95 För tillnamnet »Bellinus«, se Hermerén 1938, s. 57. För Johannes Jonae, se även USH-IV,
band 3, s. 73. De i Fant & Låstbom 1842–1845 (band 1, s. 147) nämnda kyrkoherdarna »Jo-
hannes« och »Jonas Johannis« är alltså en och samma person. Johannes Jonaes hustru i förs-

hanus finns det anledning att tro — inte endast att Johannes Jonae härstammade från Bäl-
inge i Uppland (i stället för Bälinge i Södermanland) — utan även att han var släkt med bis-
kopen. Johannes Jonae tycks vara ungefär jämnårig med Olaus Stephani.

När modern gifte om sig var Paulinus ungefär 15 år. Han förefaller inte ha flyttat med mo-
dern till Björklinge; enligt nationsmatrikeln kallas han nämligen *Sorundensis*.⁹⁶ Han blev så-
ledes kvar i Södermanland och var bosatt i Sorunda, cirka 8 km väst om Ösmo, säkerligen hos
personer som hade nära anknytning till familjen.⁹⁷

#13. Thomas Petri Hunterus *Stabyensis*

Thomas Petri Hunterus [Tomas Persson] föddes i Stavby (Olands härad, Uppland) troligen
cirka 1585. Fadern Peder Thomasson Hunter (Honther) hade inflyttat till Sverige från Skott-
land och var verksam som kronobefallningsman över Olands härad. Modern (eller styvmo-
dern) var Christina Johansdotter, dotter till Johannes Olai *Bothniensis* (död 1626), kyrkoher-
de i Hökhuvud (ärkestiftet).⁹⁸

Hunterus skrevs in i logikklassen den 6 november 1604 [Thomas Petri Stabyensis]. Den 3
december 1605 inskrevs han i katekes- och aritmetikklasserna och beordrades att ge ett of-
fentligt prov i retorik och värtalighet. Han skrevs in i matematikklassen 1611 [Tomas Petri
Uplandus]. I mars 1610 inskrev Hunterus sig vid privatkollegiet [Thomas Petri Stabyensis].
Han [Thomas Petri Hunterus] var respondent den 30 augusti 1611 till dissertationen i teologi
De sacra scriptura [Om den heliga Skrift].⁹⁹ Han höll den 22 september 1612 avskedsföredra-
get *De diligentia* [Om omsorgsfullhet] inför sin resa till Tyskland.

Vid tiden för privatkollegiedissertationen hade Thomas Petri betydande mecenater, däri-
bland »tidigare ståthållaren« på Uppsala slott (»quondam Upsaliensis castellanus« på latin)
Johan Carlsson Månesköld af Seglinge (död 1613), »aktuella ståthållaren« på Uppsala slott
(»castellanus Upsaliensis modernus« på latin) Christoffer von Wernstedt (död 1627) samt
ståthållaren på Älvsborgs slott (»Elsburgensi in Vesgothia castellanus« på latin) Nils Bengts-
son Silfverbielke (död 1640).¹⁰⁰

Hunterus skrevs in i Greifswald den 27 februari 1613 [Thomas Hunterus Uplandensis
Swecus]. Den 14 augusti 1613 inskrevs han i Helmstedt [Thomas Hunterus Svecus]. Han av-
led där exakt sju månader senare (den 14 mars 1614) och begravdes den 20 mars 1614 på kyr-
kogården vid Sankt-Stephani-Kirche.¹⁰¹

Även Hunterus bröder Johannes och Jacobus tog del i Rudbeckius privatkollegium; den
förre inskrev sig i april 1610 [Johannes Petri Uplandus], den senare i mars 1611 [Jacobus Pe-
tri Stabyensis]. Båda promoverades till magistrar i Uppsala: Jacobus 1617, Johannes 1622.

ta gifte hette Margareta; se USH-II, band 9:1, s. 166.

96 Lagerholm 1933, s. 19.

97 Paulinus dotter Elisabet agerade på liknande sätt som hennes farmoder. När hennes första
make — Paulinus efterträdare i Grödinge Petrus Krook — avled 1677, gifte hon om sig året
därpå med någon från Sorunda, kvarlämnade sina barn i Grödinge och förutsatte att nödår-
spredikanten skulle ta hand om barnens försörjning. Exemplet illustrerar även familjens an-
knytningar till Sorunda. Se Hagström 1897–1901, band 3, s. 148–149, 198. I Magnus Coll-
mars och Anne-Marie Lenander Fällströms herdaminne över Strängnäs stift under den yngre
vasatiden (Collmar 1964–, del 3, s. 264) anmärks att uppgiften om att Paulinus i nationsma-
trikeln kallas *Sorundensis* är svårförståelig. Det kan konstateras att i varje fall var det inte
självklart att Paulinus skulle ha stannat i Ösmo efter sin faders död, eftersom hans moder gif-
te om sig och av allt att döma flyttade till Björklinge i Uppland.

98 Rudbeckius & Hunterus [1611], s. 2: dedikation till fadern. Om fadern och modern/styvmo-
dern, se till exempel 1835–1857, del 6, s. 278; Fant & Låstbom 1842–1845, band 1, s. 104;
band 2, s. 397, 138. Det finns inga systematiska biografiska uppgifter om Thomas Hunterus i
tidigare litteratur. Privatkollegiets redogörelser berättigar slutsatsen att Thomas Petri Hunterus
och Thomas Petri Stabyensis är en och samma person.

99 Rudbeckius & Hunterus [1611].

100 Se Elgenstierna 1925–1936, band 5, s. 328 (Johan Carlsson); Elgenstierna 1925–1936, band
7, s. 155 (Nils Bengtsson). För von Wernstedt, se #3 ovan.

101 Friedländer 1893–1894, s. 412; Zimmermann 1926, s. 232.

Jacobus konverterade till den katolska kyrkan kring mitten av 1620-talet. Johannes blev kyrkoherde i Alunda (ärkestiftet) 1631. Thomas hade även flera andra syskon, däribland Ericus Hunterus som blev magister i Greifswald den 2 september 1614 och var akademiräntemästare i Uppsala 1628–1635.¹⁰²

#14. Ericus Jonae Bongius *Helsingus*

Ericus Jonae Bongius [Erik Jonasson] föddes i Hälsingland troligen i slutet av 1580-talet.

Bongius hade säkerligen genomgått Gävle skola.¹⁰³ Han inskrev sig i Uppsala mellan maj 1607 och januari 1609 [Ericus Jonae Helsingus] och inskrevs i historieklassen 1611 [Ericus Ionaе]. I mars 1610 skrevs Bongius in vid privatkollegiet [Ericus Ionaе Helsingus]. Han höll ett föredrag mellan januari och mars 1611, och den 18 juni 1611 ett »populärt religionsföredrag«. Den 14 september 1611 var han respondent till dissertationen i teologi *De angelis* [Om änglarna].¹⁰⁴

Mera är inte känt om Bongius akademiska studier eller om hans förehavanden under de följande två decennierna. År 1632 blev han kyrkoherde i Viksta (ärkestiftet) 1632.¹⁰⁵ Bongius var gift och hade åtminstone två barn (döttrar). Dottern Margareta gifte sig med Ericus Thun (död 1660), kyrkoherde i Tuna (ärkestiftet), systerson till Bongius medstudierende Florinus (#4). En annan dotter gifte sig med Marcus Israelis Hargius (död 1687), Bongius efterträdare som kyrkoherde i Viksta.¹⁰⁶ Bongius dog 1651.

En rimlig hypotes är att Bongius var född i Hudiksvallstrakten. Fem av de åtta präster till vilka 1611 års dissertation är dedikerad var verksamma på ställen vars avstånd från Hudiksvall är högst 70 kilometer (Forsa, Ljusdal, Färila, Segersta). Bland Bongius gynnare fanns även komministern i Alunda (ärkestiftet), släktingen (»cognatus« på latin) Nicolaus Petri *Helsingus* B. Bokstaven »B« står förmodligen för »Bongius«.¹⁰⁷ En viss Ericus Erici Bång *Helsingus* (död 1650) var född i Färila och blev 1620 komminister i Norrbo (nära Hudiksvall). Hans son Petrus Erici Bång blev teologiprofessor i Åbo 1664 och biskop i Viborg 1681.¹⁰⁸ Det är troligt att de ungefär jämnåriga och från samma trakt härstammande Ericus Jonae Bongius och Ericus Erici Bång var på ett eller annat sätt släkt med varandra.

#15. Andreas Laurentii *Dalekarlus* [Moraeus]

Andreas Laurentii [Anders Larsson] föddes i Mora (Kråkberg, Dalarna) troligen cirka 1590. Modern var syster till Laurentius Laurentii *Vallensis*, kyrkoherde i Barkarö (domprosteriet, Västerås stift).¹⁰⁹

102 Jacobus: Sellberg 1987; 2010, s. 332–342. Johannes: Fant & Låstbom 1842–1845, band 1, s. 104–105. Ericus: Friedländer 1893–1894, s. 424; Annerstedt, 1877–1931, del 1, s. 152, 238 (fotnot 5), 239, 337; Frängsmyr 2024, s. 41, 135.

103 Rudbeckius & Bongius [1611], s. 2: dedikation till Ericus Nicolai *Gevaliensis/Gestricius* (död 1627), som var rektor vid Gävle skola 1590–1598 och därefter kyrkoherde i Ljusdal. Se Lundén 1930, del 1, s. 59–60; Fant & Låstbom 1842–1845, band 2, s. 213.

104 Ventileringensdatumet enligt Rudbeckius 1613a (s. 7). Enligt titelbladet var ventileringensdatumet den 30 augusti 1611, det vill säga samma dag som Thomas Hunter försvarade dissertationen *De sacra scriptura*; se Rudbeckius & Bongius [1611], s. 1. Troligen ett misstag från boktryckarens sida.

105 Fant & Låstbom 1842–1845 (band 3, s. 411) talar om kyrkoherden Eric Bång, medan Hermerén (1938, s. 70) nämner att han hette Ericus Jonae. Det handlar således säkerligen om Rudbeckius elev Ericus Jonae Bongius.

106 Fant & Låstbom 1842–1845, band 3, s. 200, 411. För Ericus Thuns föräldrar, se fotnot 51 (#4).

107 Rudbeckius & Bongius, [1611], s. 2. Hermerén (1938, s. 56) uppger att den Nicolaus Pauli som enligt Fant & Låstbom 1842–1845 (band 1, s. 112) var komminister i Alunda 1593 hade kvar tjänsten 1612. Någon Nicolaus Petri nämns inte.

108 För Ericus Erici Bång, se Fant & Låstbom 1842–1845, band 2, s. 314–315; SBL, band 7 (»Petrus Erici Bång«).

109 Rudbeckius & Laurentii [1611], s. 2: dedikation till morbrodern Laurentius, kyrkoherde i Barkarö; Ekström 1939–1991, del 2:1, s. 99–100.

Laurentii inskrev sig i Uppsala troligen den 12 september 1609 [Andreas Laurentii Monta(nus)]; universitetsmatrikelns »Monta[nus]« torde vara felskrivning för »Moraesus«.¹¹⁰ Han inskrevs i historieklassen 1611 [Andreas Laurentij]. I februari 1610 skrevs Laurentii in vid privatkollegiet [Andreas Laurentij Dalekarlus]. Han utsågs till kollegiets bibliotekarie i början av september 1610. Laurentii hade uppenbarligen förvärvat goda kunskaper i grekiska under sin skolgång. Han var respondent den 24 april 1611 till en dissertation i ämnet grekiska och reciterade den 28 augusti 1611 ur minnet Titusbrevet på detta språk. Han hade en av huvudrollerna (formulering i ursprungstexten: »primaria persona sustinens«) i Euripides pjäs *Cyklopen* som den 28 maj 1611 uppfördes på grekiska i kollegiets förgård i närvaro av universitetets professorer och de mest betydande borgarna i Uppsala. Den 11 maj 1611 höll han högtidsföredraget *De festo Pentecostes* [Om Pingstfesten], som han själv hade författat. Han var respondent den 26 oktober 1611 till dissertationen i teologi *De hominis propagatione* [Om människans fortplantning].¹¹¹

Laurentii prästvigdes 1612. Åren 1612–1616 var han kollega i någon av skolorna i Västerås stift, troligen i Västerås skola. Han blev komminister i Gagnef 1616. Laurentii var en av tre privatkollegieelever, bland eleverna #1 – #29, som kom att ha en kyrklig befattning i Västerås stift. De två andra var Olaus Matthiae (#17) och Matthaeus Petri Gadd (#27).

Laurentii gifte sig 1616 med Christina *Dalekarla* (född 1598, död tidigast 1642), dotter till Olaus Petri *Hedemorensis* (död 1616), kyrkoherde i Bro, och brorsdotter till Carolus Petri *Hedemorensis* (död 1603) som hade varit *pastor primarius* i Stockholm 1600–1603. I äktenskapet föddes åtminstone ett barn (en dotter). År 1619 skall studiekamraten Olaus Matthiae (#17) ha gift sig med Christinas sex år äldre syster Lisbeth. Både Andreas Laurentii och Olaus Matthiae blev således svågrar till Johannes Olai (adlad Stiernhöök) och Petrus Olai *Dalekarlus*. Den förre kom att bli en framträdande vetenskaps- och ämbetsman, den senare domprost i Västerås.¹¹² Laurentii dog den 24 maj 1620.

#16. Rolandus Olai Buraeus *Angermannus*

Rolandus Olai Buraeus [Roland Olofsson] föddes i Nora socken i Ångermanland den 11 december 1587. Fadern Olaus Laurentii (död 1614) — som uppges tillhöra Bureätten via sin moder Anna Mosesdotter Bure — var kyrkoherde i Nora (Ångermanland) 1579–1588. Modern hette Ursila Christophersdotter (död tidigast 1609). År 1588 — när sonen Roland ännu »låg i vagga« — blev fadern kyrkoherde i Nora pastorat i Fjärdhundra (Uppland). Detta skedde genom byte; kyrkoherden i Nora i Uppland Olof Phardonis Balck och kyrkoherden i Nora i Ångermanland Olaus Laurentii bytte pastorat med varandra. Församlingarna råkade således ha samma namn.¹¹³

Buraeus inskrev sig i Uppsala mellan maj 1607 och januari 1609 [Rolandus Olai Angermannus] och skrevs in i fysikklassen 1611 [Rolandus Olai]. I augusti 1610 inskrevs han vid privatkollegiet. Han var respondent den 26 oktober 1611 till dissertationen i filosofi *De syllogismo* [Om syllogismen].¹¹⁴

110 Jämför med Ekström 1939–1991, del 2:1, s. 100, not (4).

111 Rudbeckius & Laurentii [1611].

112 Ekström 1939–1991, del 2:1, s. 852 (hustrus dödsår); Ekström 1939–1991, del 2:1, s. 746–747 (hustrus fader); Hellström 1951, s. 422–423 (hustrus farbror); SBL, band 33 (»Johan Stiernhöök«); Ekström 1939–1991, del 2:1, s. 812–814 (Petrus Olai).

113 *Roland Olai*: USH-II, band 7, s. 580–583; Järhult 2023; Fant & Låstbom 1842–1845, band 2, s. 287–288. *Olaus Laurentii*: Bygdén 1923–1926, band 2, s. 291; Szabad 2001, s. 215; USH-II, band 7, s. 578–579; Fant & Låstbom 1842–1845, band 2, s. 287. *Olof Balck*: Bygdén 1923–1926, band 2, s. 291–292; Szabad 2001, s. 215–216; USH-IV, band 3, s. 184; Fant & Låstbom 1842–1845, band 2, s. 286. Det är värt att notera att den Nora församling som kyrkligt sett tillhör Uppsala stift och finns i landskapet Uppland befann sig administrativt i Västmanlands län fram till 2007 (jämför med USH-II, band 7, s. 573).

114 Rudbeckius & Buraeus [1611]. Dissertationen nämns inte i privatkollegiets årsredogörelser, men tas dock i beaktande i statistiken över filosofiska disputationer i logik (Rudbeckius 1613a, s. 10).

Buraeus prästvigdes 1612. Han var komminister i Nora (ärkestiftet) 1614–1633 och kyrkoherde i samma pastorat 1633–1670 (tillträde förmodligen först 1634). År 1647 var han riksdagsman. De sista 16 åren av sitt liv var han blind. Från 1655 hade han sina söner som medhjälpare; först sonen Bernhard (född 1628), därefter dennes halvbroder Eric (född 1640).¹¹⁵ Buraeus gifte sig första gången senast 1615 med Katharina Björnsdotter (död 1637). Med henne hade han åtta barn. År 1638 eller 1639 gifte han sig andra gången med Margareta Påvelsdotter. I det senare äktenskapet föddes två barn. Buraeus dog den 9 april 1670.

#17. Olaus Matthiae *Hedemorensis*

Olaus Matthiae [Olof Mattsson] föddes i Hedemora socken (Boda, Dalarna) troligen cirka 1590.¹¹⁶ Om hans familjebakgrund är nästan ingenting känt. Han var släkt med den troligen ungefär jämnåriga Laurentius Bubb som var född i Gävle, var kapten vid kungliga flottan år 1611 och blev amirallöjtnant 1640 (adlad Rodersköld 1642, död 1644).¹¹⁷

Matthiae hade troligen varit elev i Västerås skola.¹¹⁸ Han inskrev sig i Uppsala den 12 september 1609 [Olaus Matthiae Hedemor(ensis)] och inskrevs i historieklassen 1611 [Olaus Mathiae]. Han skrevs in vid privatkollegiet under dess andra läsår [Olaus Matthiae Henemorensis]. I början av 1612 höll han ett föredrag i ämnet grekiska och var respondent den 2 november 1611 till dissertationen i teologi *De animae immortalitate* [Om själens odödlighet].¹¹⁹ Olaus Matthiae och Andreas Laurentii (#15) lät trycka sina teologiska privatkollegiedissertationer tillsammans, som ett enda tryckalster.¹²⁰

Matthiae prästvigdes den 13 september 1612 och blev biskopskaplan i Lundby den 1 november 1613. Han var kyrkoherde i Kungsåra från den 1 november 1626 fram till sin död; han installerades i ämbetet av biskop Rudbeckius den 19 februari 1626. (Båda pastoraten tillhörde domprosteriet, Västerås stift.) Matthiae gifte sig 1619 med Lisbeth (Elisabeth) *Dalekarla* (1592–1652), dotter till Olaus Petri *Hedemorensis*, kyrkoherde i Bro.¹²¹ I äktenskapet föddes ett stort antal barn. Studiekamraten Andreas Laurentii hade tre år tidigare gift sig med Lisbeths sex år yngre syster Christina. Matthiae avled den 16 juli 1649.

#18. Petrus Petri Enstadius *Uplandus* [*Calmarius*]

Petrus Petri Enstadius [Per Persson] föddes i Uppland, möjligen i Kalmar, troligtvis i slutet av 1580-talet. Fadern Petrus Petri den äldre (död cirka 1601) blev kyrkoherde i Kalmar (ärkestiftet) senast 1590.¹²² Modern var syster till Johannes Olai *Bothniensis* (död 1626), kyrkoherde i Hökhuvud, och därmed även faster till Thomas Hunterus (#13) moder eller styvmoder Christina Johansdotter.¹²³

115 USH-II, band 7, s. 581.

116 Ekström 1939–1991, del 2:1, s. 733–734.

117 Rudbeckius & Matthiae [1611], s. 2: dedikation till »vännen och släktingen« (»amicus et cognatus» på latin) Laurentius Bubb. För Bubb, se Elgenstierna 1925–1936, band 6, s. 380–381.

118 Rudbeckius & Matthiae [1611], s. 2: dedikationer till Petrus Erii Drivius (död 1642) och Olaus Andreae *Dalekarlus* (död 1648). Den förre hade blivit *rector scholae* i Västerås 1603 och teologielektor 1605; den senare blev skolans rektor 1606 eller 1607. För dessa två, se Ekström 1939–1991, del 2:1, s. 767 (Drivius), s. 699–700 (Andreae).

119 Rudbeckius & Matthiae [1611].

120 Rudbeckius [1611c].

121 Ekström 1939–1991, del 2:1, s. 747.

122 Fant & Låstbom 1842–1845, band 2, s. 397 (Enstadius); Fant & Låstbom 1842–1845, band 2, s. 160 (fadern); jämför med USH-II, band 8:1, del 1, s. 275 (fadern). Faderns underskrift »Petrus Petri in Calmar« i riksdagsprotokollet 1590, se SRA, serie 1, avdelning 1, del 2, s. 917.

123 Rudbeckius & Enstadius 1612, s. 2: dedikation till morbrodern Johannes Olai *Bothniensis*. För denne, se Fant & Låstbom 1842–1845, band 2, s. 138. Av det ovan sagda följer att Enstadius var kusin till Johannes Olais dotter Christina. Om Christina var Thomas Hunters moder (inte styvmoder), måste Johannes Olai vara född senast 1540 för att kunna ha en dotter med barn födda kring 1585. Om Johannes Olai var född senare, är det troligt att Christina var Peder

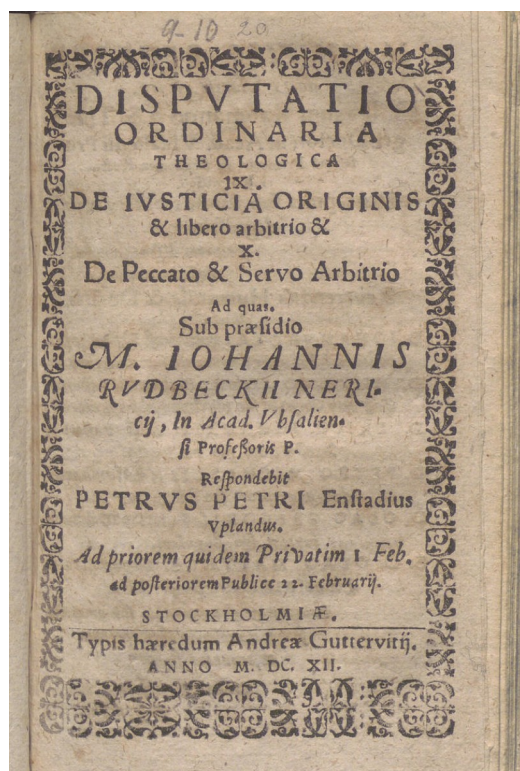


Bild 4. Enstadius försvarade två teologiska dissertationer i Uppsala år 1612. Enligt titelbladet på trycket som innehåller dem båda ventilerades den ena privat, den andra offentligen.

Enstadius hade förmodligen inlett sin skolgång i Enköping. Tillnamnet »Enstadius« är troligen härlett från stadens namn.¹²⁴ Han förefaller vara inskriven i matematikklassen 1611 som *studiosus veteranus* [Petrus Petri]. Han måste ha inlett sina universitetsstudier senast 1610.¹²⁵ I mars 1610 inskrevs Enstadius vid privatkollegiet [Petrus Petri Uplandensis]. Han höll den 31 augusti 1611 ett »populärt föredrag om statskunskap« och under kollegiets sista läsår (den 7 november 1612; den 9 december 1612) två retoriska föredrag [Petrus Petri Uplandus] – enligt ursprungstexten »declamationes scholasticae«. Han var respondent till tre tryckta dissertationer i teologi: *De iusticia originis et libero arbitrio* [Om den ursprungliga rättfärdigheten och den fria viljan] den 1 februari 1612; *De peccato et servo arbitrio* [Om synden och den trålbundna viljan] den 12 februari 1612; samt *De morte et statu animarum post mortem* [Om döden och själarnas tillstånd efter döden] den 17 februari 1613.¹²⁶ Enligt titelbladet ventilerades dissertationen om synden offentligen, det vill säga vid universitet, medan kollegiets årsredogörelser 1611–1612 låter förstå att även den ventilerades inom ramen för privatkollegiet. Årsredogörelserna hänvisar till respondenten till dissertationen om döden som Petrus Petri Calmarius (det vill säga »från Kalmar (i Uppland)«).

Thomasson Hunters andra hustru, vilket 1835–1857 (del 6, s. 278) faktiskt påstår. I så fall var hon troligen styvmoder till Thomas och Ericus Hunter samt moder till Johannes och Jacobus Hunter. Detta med tanke på att Thomas och Ericus var inskrivna i Uppsala redan 1604, medan Jacobus skrevs in först 1610 och Johannes troligen 1611.

124 Visserligen vore anknytning till byn Ensta i Gamla Uppsala socken möjlig, men detta verkar inte troligt.

125 Föga troligt att han skulle vara identisk med den Petrus Petri Uplandensis som inskrev sig den 23 oktober 1612. Den senare skulle knappast ha kunnat vara respondent till förhållandevis krävande teologiska dissertationer vid privatkollegiet innan han skrevs in vid universitetet – än mindre disputera vid universitetet, vilket ändå skedde i februari 1612 enligt titelbladet på dissertationen *De peccato et servo arbitrio*.

126 För de två förstnämnda dissertationerna, se Rudbeckius & Enstadius 1612. För den tredje, se Rudbeckius & Enstadius [1614].

När 1613 års dissertationer trycktes (troligen 1614), hade Enstadius tre mecenater verk-samma hos änkedrottning Catharina Stenbock (1535–1621) på Strömsholms slott: »ståthållaren vid hovet» (»praefectus aulicus» på latin) hos änkedrottningen Gorgonius Henriksson (död 1628) samt hovpredikanterna Nicolaus Johannis Latovius *Sudermannus* (död 1619) och Jonas Gudmundi *Smolandus* (död 1640).¹²⁷

Enstadius skrevs in vid universitetet i Leiden (Nederländerna) den 29 november 1619 [Petrus Enstadius Swecus] samtidigt med Johan Schenck (friherre till Tautenburg och Schulenburg, död 1627), vars handledare Enstadius förefaller ha varit.¹²⁸ Anknytningen till Strömsholm berodde troligen på förhållandet till Johan Schenck — denne var son till änkedrottningens systerdotter, grevinna Catharina Persdotter Brahe. Enstadius besökte inte Wittenberg, Greifswald eller Rostock. Han promoverades till magister i Uppsala den 17 september 1622.¹²⁹

Enstadius var akademisekreterare (på latin »notarius») åtminstone under våren 1624 och bibliotekarie vid Uppsala universitetsbibliotek 1625–1627.¹³⁰ År 1627 blev han kyrkoherde i Rasbo (ärkestiftet). Han var riksdagsman 1636, 1650 och 1654. Enstadius var gift med sin kusins dotter eller styvdotter Christina Huntera (Honthera), syster eller halvsyster till Thomas Hunterus. Åtminstone två barn föddes i äktenskapet. Enstadius dog 1664.

#19. Sveno Benedicti Braepaeus *Vestrogothus*

Sveno Benedicti Braepaeus [Sven Bengtsson] föddes i Västergötland troligen cirka 1590. Utifrån tillnamnet »Braepaeus» kan man förmoda att han föddes eller växte upp i Bredareds socken. »Bredared» verkar vara den enda ortbenämningen i Skara stift som kan tänkas ge upphov till Sveno Benedictis tillnamn.¹³¹

Braepaeus hade högst troligen genomgått Skara skola.¹³² Han inskrev sig i Uppsala den 16 november 1609 [Sveno Bened(icti) Westrogotus] och inskrevs i fysikklassen 1611 [Sveno Benedicti Vestrogothus]. I februari 1610 skrevs Braepaeus in vid privatkollegiet. Han höll den 19 augusti 1612 ett av honom själv författat föredrag om kung Gustaf Vasa. Han uppläste den 17 oktober 1612 ett avskedsföredrag som en annan student från Västergötaland, Sveno Nicolai Gudhemius (född 1587, död senast 1649), hade författat inför sin resa till Tyskland. Den 14 mars 1612 var han respondent till dissertationen i teologi *De praedestinatione* [Om utkörelsen] och den 6 juni 1612 till dissertationen i fysik *De motu* [Om rörelsen].¹³³

Braepaeus öden efter privatkollegiet är inte kända. Fadern är möjligen identisk med Benedictus Ingemari, som — efter att ha varit komminister i Larv (Skara stift) — blev kyrkoherde i

127 Rudbeckius & Enstadius [1614], s. 2: dedikationer. Dissertationen trycktes i Uppsala av Eskil Mattsson, som kom till Uppsala först under senare hälften av 1613; se J.R.G. Rudbeck 1918, s. 30–31. För mecenater, se Rudbeckius & Enstadius [1614], s. 2. *Gorgonius Henriksson*: se SBL, band 17 (»Gyllenanckar, släkt»). *Latovius*: Ekström 1939–1991, del 2:1, s. 674; Westén 1799–1814, del 1:1, s. 61–62. *Gudmundi*: Ekström 1939–1991, del 2:1, s. 538–539; Westén 1799–1814, del 1:1, s. 59–60.

128 Johannes och Jacobus Hunter hade anlänt till samma universitet redan den 18 oktober 1618. Se Du Rieu 1875, s. 144, 137. Johan Schencks mormoder var änkedrottning Catharinas syster Beata Gustafsdotter; morfadern riksdrotsen Per Brahe den äldre; och fadern Christoffer Schenck (död före den 15 februari 1615), en tysk adelsman, friherre till Tautenburg, som hade blivit svensk överste och riksråd. (Se Elgenstierna 1925–1936, band 6, s. 768–769.) Magnus Alander (#23) var informator för Johans yngre broder Peter.

129 Cirrhaeus et alii [1622] (gratulationsdikter i samband med magisterpromotionen i Uppsala 1622).

130 Annerstedt 1894, s. 11; 1877, s. 194 (fotnot 6); UUAK, del 1, s. 28, 34, 147.

131 Jämför med Warholm 1871–1874, band 2, s. 796 (ortsregister).

132 Rudbeckius & Braepaeus [1614], s. 2: respondentens dedikation till sin »lärare» (»praeceptor» på latin) Jonas Esbernii (död 1622) och sin »tidigare lärare» (på latin »quodam praeceptor») Laurentius Henrici (död 1640). Den förre var konrektor vid Skara skola 1597, rektor 1601–1614 och kyrkoherde i Hällstad (Skara stift) cirka 1614; se Warholm 1871–1874, band 2, s. 517. Den senare var kyrkoherde i Örslösa (Skara stift) 1611–1640; se Warholm 1871–1874, band 1, s. 565.

133 För den förstnämnda dissertationen, se Rudbeckius & Braepaeus [1614].

Bredared 1604 och avled senast 1612.¹³⁴ Hans dödsår är förenligt med det faktum att Braepaeus inte dedikerade den år 1612 ventilerade (men tidigast under hösten 1613 tryckta) disertationen om utkorelsen till sin fader.¹³⁵

#20. Joannes Jonae Stigh [Methodorus] Ostrogothus

Joannes Jonae Stigh [Jöns Jonasson] föddes i Styrstad (Östergötland) 1583. Fadern Jonas Olai Stigh (död 1616) var kyrkoherde i Styrstad från och med 1582 och prost över Lösings härad (Linköpings stift) från och med 1609. Modern avled 1617.¹³⁶

Stigh påbörjade förmodligen sin skolgång i Söderköpings skola och fortsatte i stiftsstaden Linköpings skola.¹³⁷ Han skrevs in i logikklassen i Uppsala den 6 november 1604 [Johannes Jonae Ostrogothus]. Den 3 december 1605 inskrevs han i aritmetikklassen och beordrades att ge ett offentligt prov i retorik och värtalighet. Han inskrevs i historieklassen 1611 [Johannes Ionaе]. I mars 1610 inskrev Stigh sig vid privatkollegiet [Johannes Ionaе Ostrogothus]. Han höll den 17 oktober 1610 ett föredrag ur minnet; den 3 november 1611 ett »populärt religionsföredrag«; och den 17 juni 1612 högtidsföredraget *De ecclesia DEI militante* [Om Guds stridande kyrka]. Den 28 mars 1612 var han [Joannes Ionaе Methodorus] respondent till disertationen i teologi *De persona Christi* [Om Kristi person].¹³⁸

Under studietiden, i varje fall när han studerade vid privatkollegiet, använde Stigh tillnamnet »Methodorus« – en tämligen innovativ betydelsebaserad härledning från släktnamnet »Stigh« (stig > väg, ὁδός [hodós] > tillvägagångssätt, μέθοδος [méthodos]).

Stigh blev kyrkoherde i Styrstad 1618 efter sin fader och prost över Lösings härad 1637. Han gifte sig 1618 med Christina (1597–1673), dotter till Johannes Banck (död 1626), kyrkoherde i Furingstad (Linköpings stift).¹³⁹ I äktenskapet föddes flera barn. Stigh dog den 3 november 1643.

#21. Gabriel Erii Hwiit Scheptunensis [Uplandensis]

Gabriel Erii Hwiit [Gabriel Eriksson] föddes i Skepptuna (Uppland). Utifrån dedikationer i en teologisk disertation som Gabriel Erii försvarade år 1612 (se nedan) kan vi utläsa att hans fader var Ericus Matthiae Hwiit, som hade blivit kyrkoherde i Skepptuna 1564 och avled i april 1591.¹⁴⁰ Disertationen är tillägnad Petrus Thomae Cassiopaeus (död 1640), Ericus Matthiae efterträdare som kyrkoherde i Skepptuna och make till Ericus Matthiae dotter Ce-

134 Warholm 1871–1874, band 1, s. 428; band 2, s. 489. Enligt Warholm 1871–1874, band 1, var kyrkoherdens förnamn Benedictus, medan Warholm 1871–1874, band 2, anger namnet Sve-no.

135 För tryckår, jämför med fotnot 128. För Braepaeus, se även Lundqvist 1946–1975, del 1, s. 16.

136 Westerlund, Setterdahl & Meurling 1915–1943, band 3, s. 82, 247; Håhl 1846–1847, del 2, s. 42–43; Odén 1902, s. 4.

137 Rudbeckius & Methodorus [1612], s. 2: dedikationer till diverse präster från Linköpings stift med anknytning till undervisningsväsendet: Nicolaus Magni Palumbus (död 1650), respondentens lärare (»praeceptor« på latin) och kyrkoherde i Vreta Kloster; biskopen Jonas Nicolai Kylander (död 1630); domprosten Israel Olai Fortelius (död 1614); samt rektorn Magnus Harald Wallerstadius (död 1655) och teologielektorn Daniel Johannis Normelander (död 1622) vid Linköpings skola. Palumbus blev rektor i Söderköping 1599. I Linköping var Kylander rektor 1599–1603; Fortelius konrektor 1600–1604; Wallerstadius blev konrektor 1604, teologielektor 1606 och rektor 1610; Normelander blev konrektor 1606 och teologielektor 1611. Se Westerlund, Setterdahl & Meurling 1915–1943, band 2, s. 122–123 (Palumbus); band 1, s. 52–55 (Kylander); s. 178 (Fortelius); s. 179–183 (Wallerstadius); s. 179 (Normelander). För rektorer i Linköping, se Westerlund, Setterdahl & Meurling 1915–1943, band 1, s. 272–273, konrektor s. 274, teologielektorer s. 273.

138 Rudbeckius & Methodorus [1612].

139 Westerlund, Setterdahl & Meurling 1915–1943, band 3, s. 264.

140 Rudbeckius & Erii [1614], s. 1–2. Enligt titelbladet heter respondenten »Gabriel Erii Scheptunensis H.« Nedanstående resonemang tydliggör att bokstaven »H« står för »Hwiit«.

cilia (död 1656); Samuel Eri (död 1636), kyrkoherde i Värmdö och make till Ericus Matthiae dotter Elisabeth (död 1653); Israel Eri Acrelius (död 1627), kyrkoherde i Österåker och make till en tredje dotter av Ericus Matthiae; och Ericus Eri Thaddaeus (död tidigast 1658), komminister i Skepptuna 1614–1641 och make till Beata Birgitta Cassiopaea, dotter till kyrkoherden Petrus Thomae och dotterdotter till Ericus Matthiae.¹⁴¹ Nu vet man att Ericus Matthiae hade en son Gabriel Eri.¹⁴² Det är bortom rimligt tvivel att respondenten till dissertationen är denne son, som kunde räkna bland sina gynnare sina tre svågrar och sin systerdotters make. Ericus Matthiae anses vara identisk med den »finske herr Erik«, som var finsk predikant i Stockholm S:t Nikolai cirka 1563–1565. Herr Erik gifte sig den 15 maj 1563.¹⁴³ Sonen Gabriel (med andra ord respondenten) var således med säkerhet född mellan 1564 och 1592, troligen under 1580-talet.

Hwiit inskrev sig i Uppsala mellan maj 1607 och januari 1609 [Gabriel Eri Uplandensis]. Han inskrevs i historieklassen 1611 [Gabriel Eri]. I april 1610 skrevs Hwiit in vid privatkollegiet [Gabriel Eri Uplandensis]. I oktober samma år straffades han och Nicolaus Olai *Byriensis* (från Börje socken, Uppland) för att ha råkat i slagsmål vid en begravning. Det framgår inte av kollegiets årsredogörelser vad straffet var – endast att de blev strängt straffade (»graviter mulctati« enligt ursprungstexten). Hwiit höll den 5 juni 1611 ett självständigt författat föredrag på latin, *De fugiendo otio* [Om undvikandet av sysslolöshet]. Han var respondent den 9 maj 1612 till dissertationen i teologi *De officio Christi* [Om Kristi ämbete]; den 21 augusti 1612 till dissertationen i fysik *De mundo* [Om världen]; samt den 26 februari 1613 till dissertationen i aristotelisk psykologi *De animae potentiis in genere, et in specie de anima vegetativa* [Om själens potentialiteter i allmänhet och i synnerhet om den vegetativa själen].¹⁴⁴

Hwiits öden mellan 1613 och 1625 är inte kända. År 1625 blev han kyrkoherde i Vada (ärkestiftet) 1625. Han dog 1628.¹⁴⁵

#22. Petrus Jonae Bjugg Sudercopensis

Petrus Jonae Bjugg [Per Jonasson] föddes i Söderköping (Södermanland) 1587.¹⁴⁶

Bjugg hade förmodligen studerat vid Linköpings skola, efter att ha inlett sin skolgång i Söderköping.¹⁴⁷ Han skrevs in i fysikklassen i Uppsala den 4 oktober 1605 [Petrus Jonae Sudercopensis]. Läsårets klassindelning hade ägt rum i november 1604, men några studenter tilläts börja följa undervisningen när läsåret var nästan slut. Uppenbarligen ansågs Bjugg redan i skolan ha förvärvat tillräckliga kunskaper i logik och aritmetik för att kunna börja direkt med fysik, det vill säga i filosofiska fakultetens tredje klass. Han var respondent den 10 oktober

141 Rudbeckius & Eri [1614], s. 2. USH-IV, band 3, s. 211–212; USH-II, band 9:2, s. 310–311; Fant & Låstbom 1842–1845, band 3, s. 2 (Cassiopaeus); USH-IV, band 3, s. 210; Fant & Låstbom 1842–1845, band 3, s. 470 (Acrelius); USH-IV, band 3, s. 210; Fant & Låstbom 1842–1845, band 3, s. 377 (Samuel Eri); USH-IV, band 3, s. 211; USH-II, band 9:2, s. 311–312, 358; Fant & Låstbom 1842–1845, band 3, s. 2 (Thaddaeus).

142 USH-IV, band 3, s. 210.

143 Hellström 1951, s. 89; USH-IV, band 3, s. 210.

144 Enligt Aristoteles har alla levande varelser (inklusive växter) en »vegetativ själ« ansvarig för varelsens möjlighet att växa, få näring och fortplanta sig. För den förstnämnda dissertationen, se Rudbeckius & Eri [1614].

145 Det finns inga systematiska biografiska uppgifter om Gabriel Eri Hwiit i tidigare litteratur. I USH-IV (band 3) noterar författaren Jan Brunius att Ericus Matthiae Hwiit hade en son vid namn Gabriel, och att denne son blev kyrkoherde i Vada och avled 1628. Se USH-IV, band 3, s. 210; jämför med Fant & Låstbom 1842–1845, band 3, s. 310.

146 SBL, band 4 (»Petrus Jonae Bjugg«); Odén 1902, s. 4.

147 Messenius & Bjugg 1609, s. 2: dedikationer till biskopen Jonas Nicolai Kylander, domprosten Israel Olai Fortelius, rektorn vid Linköpings skola Sylvester Johannis Phrygius, teologilektorn Magnus Haraldi Wallerstadius samt konrektorn Daniel Johannis Normelander. För Kylander, Fortelius, Wallerstadius och Normelander, jämför med #20 ovan. Phrygius (död 1628) var rektor vid Linköpings skola 1603–1610; se Westerlund & Meurling 1915–1943, band 1, s. 272–273.

1609 till dissertationen i filosofi *Theoremata encyclopaedica* [Till allmänbildning tillhörande teorem], som ventilerades offentligen (vid universitetet) under juridikprofessorn Johannes Messenius presidium.¹⁴⁸ På titelbladet beskrivs Bjugg som filosofi-, juridik- och teologistuderande. När Bjugg försvarade Messenius dissertation hade Rudbeckius redan återvänt från sin (andra) studieresa till Wittenberg, men tillhörde för tillfället inte universitetets lärarkår. Två månader senare tillträdde Rudbeckius emellertid professuren i hebreiska. Hans polemik mot Messenius började med hans första tal som professor, *De servitute pontificia* [Om den påvliga trälldomen], som han höll den 11 december 1609.¹⁴⁹

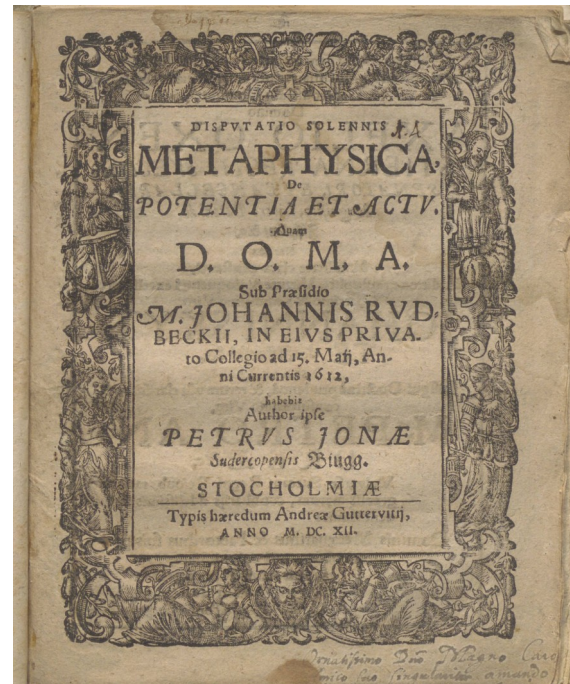
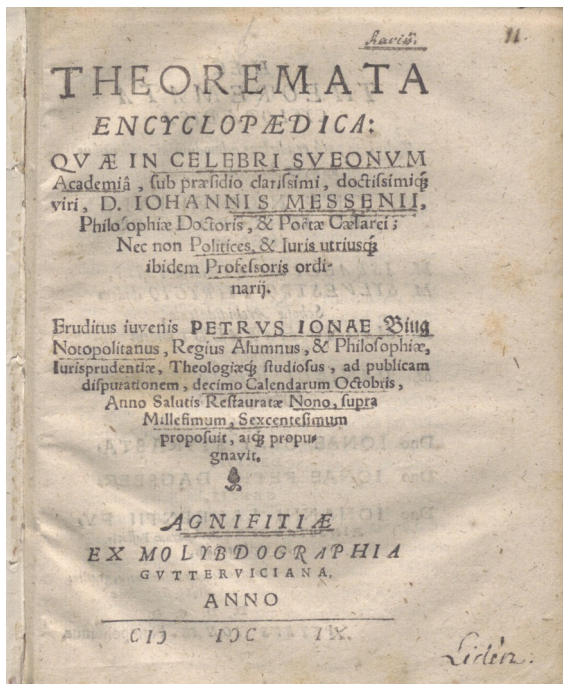


Bild 5 & 6. Bjugg hade följt Messenius undervisning år 1609, med försvarade en dissertation vid Rudbeckius privatkollegium år 1612.

Bjugg inskrev sig vid privatkollegiet under läsåret 1611–1612 [Petrus Jonæ Sydercopensis]. Under Rudbeckius presidium var han respondent den 15 maj 1612 till dissertationen i metafysik *De potentia et actu* [Om potentialitet och aktualitet], som Bjugg själv hade författat.¹⁵⁰ Dedikationsepisteln är daterad den 31 maj 1612 i Uppsala och riktad till respondentens »mecenater och gynnare» rikskanslern Axel Oxenstierna (död 1654), kammarrådet och senare riksrådet Johan Skytte (död 1645) och Petrus Andreae Grubb (död 1634), tidigare fysikprofessor och kung Carl IX:s sekreterare, som i maj 1612 hade blivit eller höll på att bli informator för hertig Carl Philip (1601–1622).¹⁵¹ Det faktum att Bjugg år 1612 hade sådana mecenater torde bero på en kombination av uppmärksammas begåvning och personliga relationer. I varje fall var han välintegrerad i den ecklesiastiska miljön i Linköpings stift.¹⁵² Han var sannolikt släkt med Nicolaus Johannis Bjugg (död 1605) som år 1581 hade blivit kyrkoherde i Vårdsberg (Linköpings stift). Han blev år 1618 Nicolaus Johannis Bjuggs efterträdare som prost över Bankekind's kontrakt.¹⁵³

¹⁴⁸ Messenius & Bjugg 1609.

¹⁴⁹ Rudbeckius 1610.

¹⁵⁰ Bjugg & Rudbeckius 1612.

¹⁵¹ Bjugg & Rudbeckius 1612, s. 2. För Grubb, se Callmer 1976, s. 38; Annerstedt, 1877–1931, del 1, s. 104; Anjou 1899, s. 75; SBL, band 17 (»Grubb, släkt«); jämför med Bygdén 1923–1926, band 2, s. 198–199.

¹⁵² Jämför med mecenater nämnda i Messenius & Bjugg 1609, s. 2.

¹⁵³ LSH, band 2, s. 546 (kyrkoherde Nicolaus Bjugg), s. 494 (kontraktsprostar i Bankekind's kontrakt).

Bjugg prästvigdes i Uppsala 1613. Samma år blev han hovpredikant hos hertig Johan av Östergötland (1589–1618). Tjänsten avbröts tillfälligt av en studieresa till Tyskland. Han inskrev sig i Wittenberg den 21 juni 1614 [Petrus Biugg Gothus] och promoverades där till magister den 28 mars 1615 [Petrus Biugg Svecus]. Han var respondent den 22 juli 1615 till dissertationen i fysik *De fluminibus et mari* [Om floder och sjöar] under logikprofessorn Jacob Martinis presidium. Bjugg stannade ännu cirka ett halvt år i Rostock, förmodligen för att studera teologi. Sedan fortsatte han i hertig Johans hov fram till början av år 1618, då han blev kyrkoherde i Vårdsberg och, som nämnts ovan, prost över Bankekinds kontrakt.¹⁵⁴

Bjugg blev »Lector physico-medicus« vid Linköpings gymnasium (vid sidan av sin kyrkliga tjänst) 1628, andre teologie lektor 1634 och förste teologie lektor 1638.¹⁵⁵ År 1639 blev han kyrkoherde i Söderköping och kontraktsprost över Hammarkinds kontrakt. Slutligen utnämndes han till biskop i Viborgs stift med tillträde den 10 oktober 1642. Bjugg bevistade riksdagarna 1627, 1634, 1638, 1643, 1644, 1647 och 1650.¹⁵⁶ Han gifte sig första gången 1619 med Maria Kylander (född 1600, död troligen 1651 eller 1652), dotter till Linköpingsbiskopen Jonas Kylander. Flera barn föddes i äktenskapet. År 1653 gifte han sig andra gången med Katarina Lehusen (död 1688), dotter till rådmannen i Viborg Mårten Lehusen. Bjugg dog i Viborg (Svenska Karelen, nuvarande Ryssland) vid årsskiftet 1655–1656.

#23. Magnus Magni Alander *Smolandus*

Magnus Magni Alander [Måns Månsson] föddes nära Växjö (Småland) den 21 september 1590. Fadern (som inte var präst) avled sex veckor innan sonen föddes. Föräldrarna sägs ha varit »föga bemedlade».¹⁵⁷

Alander genomgick skolan i Växjö 1601–1608 och fortsatte i Västerås skola 1608–1610. Han inskrev sig i Uppsala den 8 mars 1610 [Magnus Magni Smalandensis] och inskrevs i matematikklassen 1611 [Magnus Magni Smalandus]. Han var respondent 1614 till dissertationen i etik *De justitia* [Om rättvisa], som ventilerades offentligen med professor Jonas Magni Wexionensis (1583–1651) som preses.¹⁵⁸ Han fortsatte sina studier vid universitetet fram till 1615. I augusti 1610 skrevs Alander in vid privatkollegiet. Han höll i början av 1612 ett extra-ordinarie föredrag i ämnet latin (enligt ursprungstexten »declamatio Latina«); både den 24 oktober 1612 och den 12 december 1612 ett retoriskt föredrag; och den 13 februari 1613 det extra-ordinarie föredraget *De laudibus nostrae Scholae* [Om vår skolas berömvärda resultat]. Han var respondent till två dissertationer i teologi som troligen trycktes 1614: *De fide* [Om tron] den 16 maj 1612 och *De diversis vitae ordinibus* [Om livets olika ordningar] den 23 januari 1613.¹⁵⁹

Bland personer till vilka 1613 års dissertation är dedikerad finns *bonarum literarum studiosus* [student av klassisk litteratur] Peter Schenck (1596–1636), friherre till Tautenburg,

154 Westén 1799–1814, del 1:1, s. 240–247; Callmer 1976, s. 67; Carlsson 1963, s. 215; Callmer 1988, s. 41; Westerlund & Meurling 1915–1943, band 2, s. 546, 494. Callmer (1976) uppger felaktigt att inskrivningsdatumet i Wittenberg var den 14 juni 1614, jämför med *Album Academiae Vitebergensis*, s. 43v. För dissertationen i Wittenberg, se Bjugg & Martini 1615.

155 Gymnasiet grundades 1627, se Westerlund & Meurling 1915–1943, band 1, s. 164.

156 Westerlund & Meurling 1915–1943, band 1, s. 353, 283, 275 (gymnasium); band 3 s. 500–502 (Söderköping), s. 493 (prosteri); *Kansallisbiografia* [Elektronisk resurs] (»Bjugg, Petrus (1587–1655)«).

157 Olsson 1947–1980, band 3, s. 14–15; Molin & Wilstadius 1955–1990, del 1, s. 114–115; Eschilli 1631, s. 37–44 (*personalia*).

158 Se Marklin 1820, s. 17.

159 Rudbeckius & Alander [1614a], [1614b]. Enligt titelbladet ventilerades dissertationen *De fide* (det vill säga den teologiska dissertationen nummer XIV) »ad 16. Martij 1612«, men det kan inte stämma. Dissertation XIII (*De officio Christi*) debatterades den 9 maj 1612 och dissertation XIV kan ha ventilerats först senare. Se Rudbeckius & Alander [1614a], s. 1; Rudbeckius & Erici [1614], s. 1. Dissertation XIV nämns i Rudbeckius 1613b (s. 4) under maj månad 1612. På grund av tryckfel har datumet skrivits »26« i stället för »16«, men informationen förekommer mellan datumen den 15 maj och den 20 maj så det är säkerligen datumet den 16 maj som avses.

vars informator Alander förefaller ha varit omkring 1614. Det anmärktes ovan att Alanders medstuderande Enstadius (#18) var år 1619 handledare för Peter Schencks äldre broder Johan.

Efter studier i Uppsala återvände Alander till hembygden, dock med idén att strax resa till Tyskland för fortsatta studier. Biskopen i Växjö Petrus Jonae *Angermannus* (1559–1630) rådde honom emellertid att skjuta upp resan för att vara bättre förberedd. Alander prästvigdes i Hemmesjö (Växjö stift) den 23 juli 1615. Fem dagar senare blev han kollega (hörare) i Växjö skola 1615–1617.¹⁶⁰ År 1617 blev även studiekamraten Slettherus (#29) kollega vid skolan.

Alander höll på att bege sig till Tyskland år 1617, när han fick kallelse att delta i magisterpromotionen i Uppsala. Han försvarade offentligen, *pro gradu philosophico*, dissertationen i fysik *De elementis in genere* [Om elementen i allmänhet] under professor Jonas Magnis presidium. Alander promoverades den 3 juli 1617 till magister i Uppsala.¹⁶¹

Alander inskrev sig i Helmstedt den 19 september 1617 [Magnus Magni Alander Svecus]. Han fortsatte sina studier i Giessen 1618–1620. I Helmstedt studerade han filosofi och teologi, i Giessen särskilt hebreiska. År 1620 reste han vidare via Marburg, Erfurt, Jena och Leipzig till Wittenberg. Han skrevs in där den 18 november 1620 [M(agister) Magnus Alander Svecus]. Studierna i Tyskland bekostades av Växjö stifts prästerskap. Alander återvände från Wittenberg till Kalmar den 29 oktober 1621.¹⁶²

Alander blev rektor vid Kalmar skola den 6 december 1622. Han gifte sig 1622 med Elisabet (död 1677), dotter till Ericus Jonae Dryander (död troligen 1612), kyrkoherde i Gårdsby (Växjö stift), och brorsdotter till biskopen Petrus Jonae.¹⁶³ I äktenskapet föddes tre barn. År 1627 blev Alander lektor i teologi vid Kalmar skola. Därjämte blev han kyrkoherde i Ljungby (Södra Møre kontrakt, Kalmar stift) den 30 mars 1627.¹⁶⁴ Strax efter att ha kommit till Ljungby insjuknade han (»twijnesoot eller lungesoot«). Han dog cirka den 12 januari 1630.¹⁶⁵

#24. Andreas Erics Molinus *Strengnensis* [*Sudermannus*]

Andreas Erics [Anders Eriksson] föddes i Kvarnberga, Åkers socken (Södermanland) troligen cirka 1590. Han använde under studietiden och senare tillnamnet »Molinus«.¹⁶⁶

Molinus hade sannolikt gått i stiftsstadens Strängnäs skola.¹⁶⁷ Han inskrev sig i Uppsala den 16 november 1609 [Andreas Erics Åkerensis] och inskrevs i statskunskapsklassen 1611 [Andreas Erics Sudermannus]. I augusti 1610 skrevs Molinus in vid privatkollegiet [Andreas

160 Eschilli 1631, s. 40. Se även Virdestam 1921–1934, band 4, s. 182 (Hemmesjö); band 7, s. 344–345 (Växjö skola).

161 Eschilli 1631, s. 41; Marklin 1820, s. 17 (dissertationen); Melander 1951, s. 48; Annerstedt, 1877–1931, del 1, s. 184–185 (promotionen).

162 Eschilli 1631, s. 41–42; Zimmermann 1926, s. 261 (Helmstedt); Molin & Wilstadius 1955–1990, del 1, s. 115; Callmer 1971, s. 176; Olsson 1947–1980, band 3, s. 15 (Giessen); Callmer 1976, s. 82 (Wittenberg).

163 Virdestam 1921–1934, band 3, s. 324–325.

164 Olsson 1947–1980, band 3, s. 14; band 1 s. 147; Virdestam 1921–1934, band 7, s. 345. Ljungby församling i Södra Møre kontrakt (i dåtida Kalmar stift, nutida Kalmars län) skall inte förväxlas med Ljungby församling i Sunnerbo kontrakt (i dåtida Växjö stift, nutida Kronobergs län). Se Olsson 1947–1980, band 3, s. 11–68 (det förra pastoratet), Virdestam 1921–1934, band 3, s. 210–238 (det senare).

165 Enligt superintendenten i Kalmar Nicolaus Eschilli (1631, s. 44) avled Alander år 1630 »[f]jorton daghar widh pasz« efter dagen som följde »fierde Dagh Jwl« (det vill säga den 28 december) år 1629.

166 Collmar 1964–, del 3, s. 384–386; Hagström 1897–1901, band 2, s. 265–266; Rudbeckius & Molinus [1612], s. 1. Härkomstbeteckningar »Åkerensis« och »Sudermannus« tillsammans med tillnamnet »Molinus« ger vid handen att Andreas Erics kom från Kvarnberga i Åkers socken i Södermanland, jämför med: *kvarn* på latin: *molinus*. Se UUM, band 1; se även Lagerholm 1933, s. 19.

167 I privatkollegiets årsredogörelser kallas han oftast »Strengnensis« i stället för »Sudermannus«.

Erici Sydermannus]. Han var kollegiets notarie tillsammans med Linnerius (#8) läsåren 1610–1611 och 1611–1612, vald den 8 september 1610 [Andreas Erics Strengnensis]. Han återgav den 12 juni 1611 ur minnet Titusbrevet på grekiska; höll den 21 september 1612 ett högtidsföredrag om vikten av att inte låta sig avhållas från Guds ords åhörande; och var respondent till två dissertationer i teologi: *De creatione* [Om skapelsen] den 10 november 1610 och *De lege et evangelio* [Om lag och evangelium] den 29 augusti 1612.¹⁶⁸ Därutöver var han respondent den 16 december 1612 till den självständigt författade högtidliga dissertationen i etik *De temperantia* [Om måttfullhet].

Molinus tillägnade 1612 års dissertation Strängnäs-biskopen Laurentius Paulinus Gothus (död 1646) samt till ett antal övriga präster från Strängnäs stift, däribland Gutmundus Petrejus Salverpianus *Smalander* (död 1619), domprost och kyrkoherde i Åker, och Johannes Andreae Kempe (död 1620), prost och kyrkoherde i Jäder. Kempe hade varit skolmästare i Örebro 1591–1596. Under denna tid var Rudbeckius hans elev där.¹⁶⁹

Den 7 november 1613 prästvigdes Molinus i Strängnäs. Han blev konrektor vid Strängnäs skola 1613.¹⁷⁰ Åren 1614–1615 studerade han i Tyskland med understöd från Strängnäs stift, okänt var, måhända i Giessen. Han förefaller inte ha skrivits in i Wittenberg, Rostock, Helmstedt, Greifswald eller Jena.¹⁷¹

Molinus återupptog 1616 för en kort tid tjänsten som konrektor i Strängnäs.¹⁷² Han var rektor vid Nyköpings skola 1616–1618.¹⁷³ Hans sätt att sköta tjänsten kritiserades av stadens kyrkoherde (senare Åbiskopen) Isaac Birgeri Rothovius (död 1652), men försvarades av biskopen Paulinus. Givet att Rothovius hade sin bakgrund i Wittenbergs lutherska skolastik, medan Paulinus ansåg att aristotelisk logik och metafysik är oförenliga med teologi, kan man ana att meningsskiljaktigheter angående Molinus arbetsinsats hade någonting att göra med logik- eller filosofiundervisningen.¹⁷⁴

Åren 1618–1620 var Molinus tjänsteman i kungliga kansliet. Han blev kyrkoherde i Lunda (Strängnäs stift) 1621. Han var gift med Elisabet Gutmundsdotter, dotter till domprosten Petrejus och änka efter Johannes Erics, som hade varit Molinus företrädare som kyrkoherde i Lunda.¹⁷⁵ Molinus hade en styvson. Molinus dog före den 3 september 1623.

#25. Zacharias Erlandi Wermelandus

Zacharias Erlandi [Zachris Erlandsson] föddes den 23 december 1587 i Visnum (Värmland). Fadern Erlandus Gudmundi (1554–1630) var kyrkoherde först i Visnum 1581–1595 och sedan i Nor 1596–1630 (båda pastoraten i Mariestads superintendentia). Modern Brita Pedersdotter (1558–1590) var troligen syster till Esbernus Petri Bose (död senast 1627), kyrkoherde i Örebro, hos vilken Erlandus Gudmundi hade varit verksam som adjunkt (på latin »domesticus«) kort efter sin prästvigning år 1576. Zacharias Erlandi skulle således vara Rudbeckius kusin på modernet. Även Rudbeckius moder Christina Pedersdotter (1557–1620) antas vara syster till Örebrokyrkoherden.¹⁷⁶

168 För den sistnämnda dissertationen, se Rudbeckius & Molinus [1612].

169 Petrejus var domprost utan att vara kyrkoherde i stiftsstad Strängnäs. Se Collmar 1964–, del 2, s. 59–60; Hagström 1897–1901, band 1, s. 229, 413–415. För Kempe, se Collmar 1964–, del 2, s. 757; Collmar 1964–, del 3, s. 313–315; Hagström 1897–1901, band 3, s. 587.

170 Collmar 1964–, del 3, s. 81.

171 Som nämnts ovan, är Giessens matrikel endast fragmentariskt bevarad (jämför med #3).

172 Collmar 1964–, del 3, s. 81, 385.

173 Collmar 1964–, del 3, s. 443.

174 För Rothovius, se till exempel SBL, band 30 (»Isaac Rothovius«). För Paulinus, se Sellberg 2010, kapitel 6, 7, 11.

175 Det antyds felaktigt i Collmar 1964–, del 3 (s. 385), att »domprosten Gudmundus Petrejus« och Molinus svärfader »Gutmund Salverpianus« var två skilda personer.

176 Edestam 1965–2007, band 4, s. 240–242; band 2, s. 300 (Erlandus Gudmundi); Collmar 1964–, del 2, s. 737–741; Hagström 1897–1901, band 4, s. 69–70 (Bose). För de nämnda släktförhållandena, se Collmar 1964–, del 2, s. 737–738.

Erlandi skrevs in i fysikklassen 1611 i Uppsala som *studiosus veteranus* [Zacharias Erlandi]. Han måste ha inlett sina universitetsstudier tidigare, mellan 1604 och 1610.¹⁷⁷ Under läsåret 1611–1612 inskrev Erlandi sig vid privatkollegiet [Zacharias Erlandi Wermelan(dus)]. Han höll den 11 september 1611 ett föredrag på grekiska om Paulus brev till galaterna och den 26 februari 1613 ett retoriskt föredrag. Han var respondent den 12 september 1612 till dissertationen i teologi *De paenitentia et bonis operibus* [Om boten och de goda gärningarna]; den 19 september 1612 till dissertationen i fysik *De elementis* [Om elementen]; och den 27 februari 1613 till ytterligare en dissertation i teologi, *De fine mundi et resurrectione mortuorum* [Om världens slut och de dödas uppståndelse].¹⁷⁸ Ännu under privatkollegiets sista egentliga verksamhetsdag den 15 mars 1613, var han respondent till dissertationen i aristotelisk psykologi *De anima rationali* [Om den förnuftiga själen].

Erlandi blev kollega i Karlstads skola omkring 1613. Föregående år hade studiekamraten Victorius (#2) innehaft lektorstjänsten vid samma skola. Erlandi dog ogift 1619 eller 1620.¹⁷⁹

#26. Nicolaus Olai Campanius Gevaliensis [Gaulander]

Nicolaus Olai Campanius [Nils Olofsson] föddes i Gävle 1593 där fadern Olof var klockare [*aedituus*]. Tillnamnet »Campanius« är härlett från latinets »campanus« (»klocka« i bemärkelsen *klingande metallföremål*).¹⁸⁰

Campanius genomgick Gävle skola. Han blev student i Uppsala under namnet Nicolaus Olai Campanius Gevaliensis. Han är kanske identisk med den Nicolaus Olai som skrev in sig den 27 juni 1610.¹⁸¹ Campanius deltog aktivt i privatkollegiets verksamhet under läsåret 1612–1613, då han var kollegiets notarie tillsammans med Jacobus Hunterus. Av kollegiets årsredogörelser framgår dock inte när han inskrev sig. Troligen skedde detta i februari eller mars 1612. Han höll den 9 maj 1612 ett föredrag på latin på temat *De peste quatenus eam per secessionem vitare liceat* [Angående frågan om i vilken mån pesten kan undvikas genom isoletering] som han själv hade författat, och reciterade den 19 december 1612 ur minnet ett retoriskt föredrag. Han var respondent den 3 oktober 1612 till dissertationen i teologi *De ecclesia et eius ministris* [Om kyrkan och dess tjänare]; den 21 november 1612 till dissertationen i fysik *De metallis et lapidibus* [Om metaller och stenarter]; och den 13 mars 1613 till ännu en dissertation i teologi, *De extremo iudicio, inferno et vita aeterna* [Om den yttersta domen, helvetet och det eviga livet].¹⁸²

Campanius reste utomlands hösten 1614 med ekonomiskt stöd av tre borgare från Gävle. Han inskrev sig i Helmstedt den 29 november 1614 [Nicolaus Olai Gevaliensis Svecus] och därefter i Wittenberg den 10 mars 1615 [Nicolaus Olai Gaulander Svecus].¹⁸³ I Helmstedt

177 Halvbrodern Daniel, född 1596, skrevs in den 7 november 1613 vid 17-års ålder. Se UUM, band 1; Edestam 1965–2007, band 4, s. 241. Daniels moder Anna Eriksdotter Kaxe (1574–1658) var faster till Florinus (#4).

178 För de teologiska dissertationerna, se Rudbeckius & Erlandi [1614] och Rudbeckius & Erlandi 1615.

179 Hammarin 1845–1848, del 1, s. 190.

180 SBL, band 7 (»Nicolaus Campanius«); Garstein 1992, s. 257–272; USH-II, band 8:2, del 2, s. 157–158. Den motreformatoriska institutionen *Sacra Congregatio de Propaganda Fidei* använde namnet »Nolanus« för att hänvisa till Campanius. Även namnformen »Nolandus« förekommer. Jämför med Garstein 1992, s. 272, 257.

181 Angående namnet, jämför med USH-II, band 8:2, del 2, s. 157. Identifikationen är problematisk: i mars 1610 skrevs en viss Nicolaus Olai *Byriensis* in vid privatkollegiet (jämför med #21). Den Nicolaus Olai som inskrev sig vid universitetet den 27 juni 1610 kan lika gärna vara denne student från Börje socken, Uppland. (Det är förstås möjligt att Campanius i början av 1610 var bosatt i Börje och kallades därför *Byriensis*, men detta alternativ verkar ganska långsökt.) Man skulle dessutom förvänta sig att den Nicolaus Olai som skrevs in den 27 juni 1610 (vem han än är) kan hittas bland *studiosi veterani* år 1611, men namnet förekommer inte.

182 För de teologiska dissertationerna, se Rudbeckius & Olai [1614a] och Rudbeckius & Olai [1614b].

183 Tillsammans hade tre gävleborgare garanterat honom en viss summa pengar under tre års tid. Garstein 1992, s. 259; USH-II, band 8:2, del 2, s. 157–158 (finansiering av utlandsstudier);

hade Campanius stött på vissa svenskar som berömde jesuitisk undervisning. Han studerade vid jesuitkollegiet i Olmütz (Olomouc, Tjeckien) 1616 och stannade vintern 1616–1617 i Warszawa (Polen) där han mötte kung Sigismund III, som stödde honom ekonomiskt.¹⁸⁴ Han studerade vidare vid jesuitkollegiet i Braunsberg (Polen) under vintern 1617–1618. Campanius återvände till Helmstedt, där han kom i kontakt med Gabriel Eriksson Oxenstierna (av Eka och Lindö), som hade skrivit in sig vid universitetet i oktober 1618.¹⁸⁵ Denne lär ha skrivit ett rekommendationsbrev till rikskanslern Axel Oxenstierna (sin kusin), vilket möjliggjorde för Campanius att återvända till Sverige hösten 1619.¹⁸⁶

Den 17 september 1622 promoverades Campanius till magister i Uppsala. Han var preses i Uppsala den 16 juni 1623 vid ett offentligt försvar av dissertationen i filosofi *Problemata brevissimaque lemmata de scientiarum, ac praecipue logices subiecto et fine, de veritate et mendacio* [Korta frågor och diskussionspunkter om vetenskaper, framför allt angående logikens subjekt och syfte, samt begreppen sanning och falskhet]. Respondent var Olaus Unonis Gavelius.¹⁸⁷ Campanius blev rektor vid Enköpings skola i början av år 1622. Han var även informator för Gabriel Gustafsson Oxenstiernas (det vill säga Axel Oxenstiernas broders) barn.¹⁸⁸

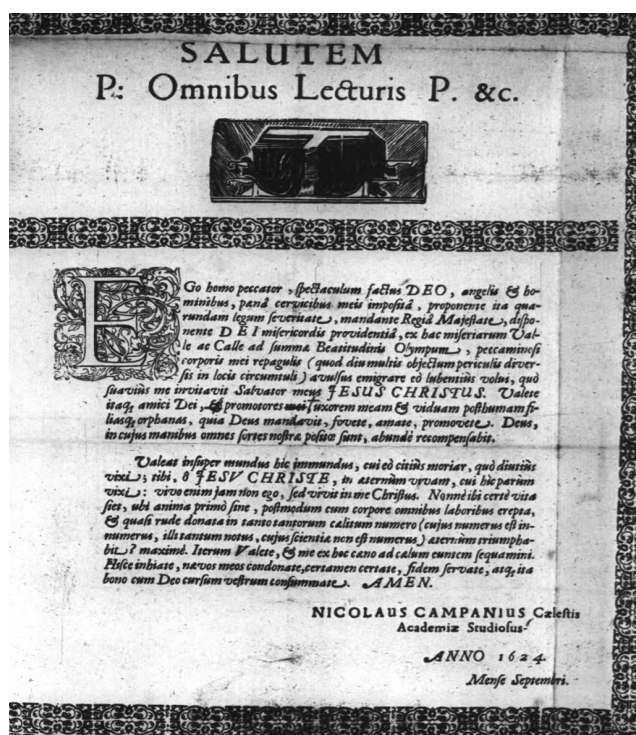


Bild 7. Campanius notifikation om sin bortgång författad och tryckt i september 1624 strax innan att han avrättades.

Våren 1624 blev Campanius anklagad för katolicism. Han ställdes den 30 juni 1624 inför en kyrklig rätt bestående av ärkebiskopen Kenicius, Rudbeckius samt medlemmar av Stockholms konsistorium. Den andliga domstolen ansåg att en temporär avsättning från rektorstjänsten var tillräckligt straff; han avsattes från tjänsten med omedelbar verkan. Avsättningen skulle förbli i kraft till dess att Svea hovrätt skulle pröva målet. Understöd från kung Sigismund och vistelse i Polen avgjorde att han dömdes den 31 juli 1624 att straffas till livet. Cam-

Zimmermann 1926, s. 240, 457 (Helmstedt); Callmer 1976, s. 72–73 (Wittenberg).

184 Garstein 1992, s. 264.

185 Zimmermann 1926, s. 269, 457 (Gabriel Erics Ochsenstern Svecus).

186 Garstein 1992, s. 268–269.

187 Campanius & Unonis 1623. Olaus Unonis inskrev sig i Uppsala den 28 oktober 1620 (Olaus Unonis Gevaliensis). För promotionen, se Cirrhaeus et alii [1622].

188 USH-II, band 8:2, del 2, s. 157–158. Mäster Nils, titulerad »skolmästare i Enköping«, hade fått ett brev om underhåll från Gabriel Gustafsson Oxenstierna i januari 1622.

panius avrättades på Stockholms Stortorg kring mitten av september 1624. Innan dess författade han och lät trycka en kort notifikation om sin förestående bortgång.¹⁸⁹

Campanius tillägnade 1612 års privatkollegiedissertation Johannes Olai Anthelius (död 1646), kyrkoherde i Gävle, och Olaus Petri Niurenus, lärare (»moderator« enligt ursprungstexten) vid Gävle skola; dedikationer troligen författades senast sommaren 1614.¹⁹⁰ Dessa två hade bröder som — i likhet med Campanius — anklagades för katolicism. Anthelius broder Zacharias avrättades på Stockholms Stortorg den 11 september 1624. Niurenus broder Ericus däremot lyckades undvika dödsstraff.¹⁹¹

Campanius var gift och hade (åtminstone) två döttrar.¹⁹² I den ovannämnda korta notifikationen skrev han: »Valete itaq[ue] amici Dei, promotores, uxorem meam et viduam posthumam filiasq[ue] orphanas...fovete, amate, promovete«. Han hänvisade till dem som hade hjälpt honom i det förflutna som Guds vänner och önskade att de skulle omhulda, älska och hjälpa hans hustru och blivande änka samt sina döttrar som höll på att bli faderlösa.

#27. Matthaeus Petri Gadd Aboënsis

Matthaeus Petri Gadd [Matts Persson] föddes i Åbo (Finland) 1584 eller 1585.¹⁹³

Det går inte att hitta hänvisning till Gadd i Uppsala universitets matrikel, även om han kan ha skrivit in sig redan 1601 eller 1602. Han inskrevs vid privatkollegiet i april 1610 [Matthaeus Petri Aboënsis]. Den 1 maj 1611 höll han ett av honom själv författat föredrag, *De humilitate* [Om ödmjukheten], på latin. Han var respondent den 24 oktober 1612 till dissertationen i teologi *De sacramentis* [Om sakramenten].¹⁹⁴

Gadd dedikerade 1612 års dissertation till inflytelserika mecenater: riksrådet och kammarrådet, senare hovrättsrådet Nils Andersson Lilliehöök af Fårdala (död 1624), kammarrådet, senare riksrådet och universitetskanslern Johan Skytte och kammarrådet Bror Andersson Rålamb (död 1647).¹⁹⁵ Gadd sägs ha varit av adlig börd, en uppgift som dessa dedikationer kan tänkas stödja.¹⁹⁶ Han nämner även *pastor primarius* Olaus Erics Elimaeus (död 1629) och Petrus Erics Roslagiander (död 1644), kyrkoherde i Norrmalm.¹⁹⁷ Möjligen var Gadds hemvist omkring år 1614 i Stockholmstrakten.

Gadd inskrevs med kungligt stipendium i Wittenberg den 21 augusti 1615 [Matthaeus Petri Aboënsis Svecus]. Han promoverades inte till magister i Wittenberg eller någon annanstans.¹⁹⁸ Gadd blev domkyrkosysselman vid Västerås domkyrkoförsamling i september 1619. Samma månad tillträdde Rudbeckius biskopsämbetet i Västerås. Gadd var kyrkoherde i Björskog (Västerås stift) från den 1 november 1626 fram till sin död. Han var andre respondent i september 1631 till synodaldissertationen *De praedestinatione* [Om utkorelsen].¹⁹⁹

189 Garstein 1992, s. 257, 269–271; USH-II, band 8:2, del 2, s. 158; Campanius 1624. Under vakansen tjänstgjorde Simon Nauclerus (1570–1638), kyrkoherde i Enköping, som skolans rektor.

190 Rudbeckius & Olai [1614], s. 2. Johannes Anthelius: Lundén 1930, del 1, s. 60; Annerstedt, 1877–1931, del 1, s. 103–104; Fant & Låstbom 1842–1845, band 1, s. 448–449. Olaus Niurenus: Lundén 1930, del 1, s. 60; Bygdén 1923–1926, band 4, s. 214–215; se även #11 ovan.

191 Garstein 1992, s. 228–241 (Zacharias Anthelius); Garstein 1992, s. 273–284; Bygdén 1923–1926, band 2, s. 201; band 4, s. 216–217 (Ericus Niurenus).

192 Garstein 1992, s. 271.

193 Ekström 1939–1991, del 2:1, s. 637–638.

194 Rudbeckius & Petri [1614].

195 Rudbeckius & Petri [1614], s. 2. För Lilliehöök och Rålamb, se SBL, band 23 (»Nils Andersson (Lilliehöök)«) respektive band 31 (»Rålamb, släkt«).

196 Ekström 1939–1991, del 2:1, s. 637.

197 För dessa två, se Hellström s. 423–424 respektive s. 309–310. Olaus Erics var troligen född i Elimä i Kymmenedalen (Finland).

198 Callmer 1976, s. 73. Att Gadd inte blev magister kan utläsas av följande synodaldissertation ventilerad 1631: Rudbeckius & Blackstadius et alii 1635. På titelbladet nämns Laurentius Blackstadius som »Magister«, medan Matthaeus Petri endast nämns som »Dominus«.

199 Rudbeckius & Blackstadius et alii 1635.

Bland privatkollegieeleverna #1 – #29 var Gadd den ende som kom att ha en kyrklig befattning i Västerås stift men som inte härstammade från ett område tillhörande stiftet. Han var gift med Brita Eriksdotter (död 1668). I äktenskapet föddes ett mycket stort antal barn. Gadd avled den 23 mars 1647.

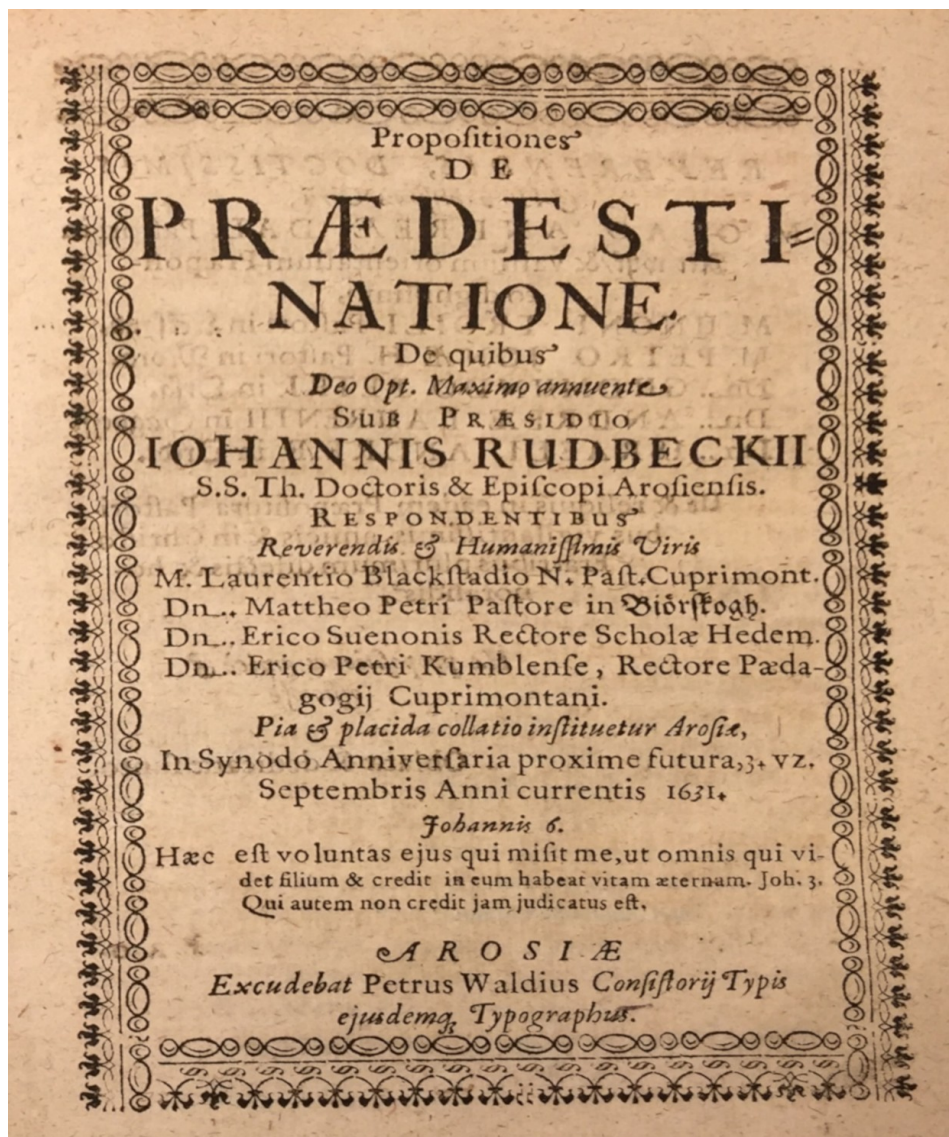


Bild 8. Titelbladet på synodaldissertationen om utkorelsen ventilerad år 1631 i Västerås: belägg för att Gadd inte hade promoverats till magister

#28. Aron Johannis Griis [*Broensis, Helsingus*]

Aron Johannis Griis [Aron Hansson] föddes i Roslags-Bro (Uppland), troligen i början av 1590-talet. Fadern Johannes (Hans) Johannis var kyrkoherde i Roslags-Bro fram till 1597, sedan kyrkoherde i Hudiksvall 1597–1603 och därefter kyrkoherde i Bergsjö fram till 1619 (alla tre församlingar i ärkestiftet).²⁰⁰

200 Rudbeckius & Griis [1614], s. 2: dedikation till fadern Johannes Johannis, kyrkoherde i Bergsjö. För fadern, se Sikeborg 1991, s. 399–403. Den Johannes Johannis Grise, som enligt Fant & Låstbom 1842–1845 (band 1, s. 166) var kyrkoherde i Roslags-Bro 1593 är alltså identisk med den Hans Warg som Fant & Låstbom 1842–1845 (band 1, s. 132) nämner som kyrkoherde i Bergsjö. Det faktum att Aron Johannis kallar sig »Broensis» (Rudbeckius & Griis [1614], s. 1) berättigar antagandet att han var född i Roslags-Bro när fadern hade en kyrklig befattning där.

Griis inskrev sig i Uppsala den 19 oktober 1611 [Aron Johannis Grijss Helsingus]. Han var respondent [Aron Iohannis Grijs Broensis] den 14 maj 1614 till dissertationen *De philosophia eiusque partibus* [Om filosofi och dess delar], som ventilerades offentligen under presidium av magister Johannes Canuti Forthelius *Bothniensis*.²⁰¹ Under läsåret 1611–1612 skrevs Griis in vid privatkollegiet [Aron Johannis Helsingus]. Han höll två retoriska föredrag (den 24 oktober 1612; den 12 december 1612) och reciterade den 30 januari 1613 ur minnet Demosthenes andra olynthiska tal på grekiska. Han var respondent den 15 juni 1612 till en dissertation i fysik om *ändlighet* samt *bundenhet till tid och rum* som egenskaper av naturliga kroppar; den 14 november 1612 till dissertationen i teologi *De justificatione* [Om rättfärdiggörelsen]; och den 6 februari 1613 till ytterligare en dissertation i fysik, *De definitione animae* [Om definition av själ].²⁰²

Griis inskrevs i Helmstedt den 18 juli 1618 [Aaron Johannis Gries Helsingus Svecus]. Han dog i Helmstedt mot slutet av 1619 och begravdes där den 15 december 1619.²⁰³ Griis blev inte magister i Helmstedt eller i Wittenberg — troligen inte heller någon annanstans. Den felaktiga uppgiften att han skulle ha promoverats till magister i Wittenberg och avlidit där härstammar från verket *Glösisvallur* av Olof Johannis Broman (död 1750) och har upprepats såväl i Fant–Låstboms herdaminne för Uppsala ärkestift som i Urban Sikeborgs artikel om ättlingar till Griis farfader Johannes Joachimi (död 1604).²⁰⁴ Att Griis begravdes i Helmstedt i december 1619 framgår av matrikeln över studenter vid universitetet i Helmstedt. Han hade inte nått magistergraden i Uppsala år 1617 och blev således överhuvudtaget inte magister i Sverige, för den enda tidigare magisterpromotionen i Uppsala hade ägt rum år 1600 och den följande anordnades först i juni 1619 när Griis redan befann sig i Helmstedt. Griis inskrev sig inte vid universiteten i Greifswald, Rostock eller Wittenberg och kan därför i synnerhet inte ha promoverats till magister vid något av dessa universitet.²⁰⁵ Han må ha besökt några övriga universitet innan han kom till Helmstedt. När han avled hade han redan stannat i Helmstedt i ett år och fem månader. Möjligen höll han på att han studera i Helmstedt med avsikt att nå magistergraden där.

#29. Petrus Benedicti Slettherus Smolandus

Petrus Benedicti Slettherus [Per Bengtsson] föddes i Slätthög (Småland) förmodligen i början av 1590-talet. Fadern Benedictus Petri Slettensis (död troligen 1623) hade blivit kyrkoherde i Slätthög (Växjö stift) 1598 efter sin fader Petrus Benedicti den äldre, som hade blivit kyrkoherde där 1551. Familjen flyttade från Slätthög mellan 1603 och 1605, okänt vart. Faderns förhållande till församlingen berättas ha blivit konfliktfyllt efter att han hade straffat några ansedda församlingsmedlemmar för synder han ansåg dem vara skyldiga till. År 1614 blev fadern kyrkoherde i Linneryd (Växjö stift).²⁰⁶

201 Forthelius & Griis 1614. Forthelius var kusin till Nurcherus (#6) och blev svåger till Gammal (#7). Fadern var Canutus Henrici, kyrkoherde i Pedersöre. Forthelius blev magister i Wittenberg den 18 september 1610. Se Carlsson 1963, s. 214; Callmer 1976, s. 56; Strandberg 1832–1834, band 2, s. 92.

202 För den teologiska dissertationen, se Rudbeckius & Griis [1614]. Respondentens namn på titelbladet: Aron Iohannis Grijs Broensis.

203 Zimmermann 1926, s. 266, 457.

204 Broman 1911–1954, band 2, s. 329; Fant & Låstbom 1842–1845, band 1, s. 132; Sikeborg 1991, s. 402–403.

205 För uppgift om begravning, se Zimmermann 1926, s. 266. För studenter promoverade till magister i Uppsala 1617 och 1619, se Melander 1951, s. 48–49, 51–52. För studenter inskrivna vid Greifswald, Rostock och Wittenberg, se Friedländer 1893–1894, Callmer 1988 respektive Callmer 1976. För studenter promoverade i Wittenberg, jämför även med Carlsson 1963.

206 Virdestam 1921–1934, band 4, s. 55–56, band 8 s. 344 (Petrus Benedicti); band 4 s. 55 (fadern); band 2 s. 324–325 (farfadern, fadern). Se även Molin & Wilstadius 1955–1990, del 1, s. 129–130.

Slettherus hade genomgått Växjö skola.²⁰⁷ Han inskrev sig i Uppsala den 9 februari 1612 [Petrus Benedicti Smolandensis]. Under läsåret 1612–1613 skrevs han in vid privatkollegiet [Petrus Benedicti Smalandus]. Han [Petrus Benedicti Slettherus Smolandus] var respondent den 12 december 1612 till dissertationen i teologi *De cruce et precibus ecclesiae* [Om korset och kyrkans böner].²⁰⁸ Slettherus prästvigdes den 15 december 1616. Därpå blev han kollega vid Växjö skola, till en början samtidigt med studiekamraten Alander (#23). Han var kyrkoherde i Linneryd efter sin fader 1624–1655. Slettherus bevistade riksdagen 1640. Han var gift med Elisabet (överlevde maken), dotter till borgmästaren i Växjö Henrik Salthow. De hade en dotter. Slettherus dog 1655.

Tack

Jag önskar uttrycka min särskilda tacksamhet till Stiftelsen Längmanska kulturfonden som stötte min forskning kring Rudbeckius elever och medarbetare under sommaren 2025. Jag vill även tacka Vera och Greta Oldbergs stiftelse för finansiering som möjliggjorde, under år 2024, en längre vistelse på Uppsala universitetsbibliotek. Jag är tacksam mot den anonyma granskaren och redaktionen vars kommentarer hjälpte mig att förbättra artikeln.

Käll- och litteraturförteckning

Otryckta källor

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt

Historische Sammlungen

Yo (5), 2° Wittenberger Matrikel, 5 (1610–1644) *Album Academiae Vitebergensis*

Elektronisk utgåva: <http://dx.doi.org/10.25673/90753>, läst den 17 juli 2025.

Privatkollegiets tryckta redogörelser

Rudbeckius, Johannes, [1611a], *Acta, hoc est...exercitia anni MDCX in collegio privato...M[agistri] Johannis Rudbeckii...ab ejusdem collegij notarijs Andrea Erii Strengnense, & Jona Petri Angermanno consignata*, Stockholm: Christopher Reusnerus, [1611], Uppsala universitetsbibliotek: Sv. Rar. 10:252 (1).

Rudbeckius, Johannes, 1613a, *Acta, hoc est...exercitia anni MDCXI, in collegio privato...M[agistri] Johannis Rudbeckii...ab ejusdem collegij notarijs annotata et descripta*, Stockholm: Eschillus Matthiae, 1613, Uppsala universitetsbibliotek: Sv. Rar. 10:252 (1).

Rudbeckius, Johannes, 1613b, *Acta, hoc est...exercitia anni MDCXII, in collegio privato...M[agistri] Johannis Rudbeckii...ab ejus discipulis et ejusdem collegij notarijs annotata et divulgata*, Stockholm: Eschillus Matthiae, 1613, Uppsala universitetsbibliotek: Sv. Rar. 10:252 (1).

Tryckta dissertationer ventilerade under Rudbeckius presidium

Bjugg, Petrus Jonae Sudercopensis (författare och respondent) & Rudbeckius, Johannes (preses), 1612, *De potentia et actu*, Stockholm: Haeredes Andreae Gutterwitzii, Libris-ID 11327702.

Felstadius, Olaus Gabrielis (författare och respondent) & Rudbeckius, Johannes (preses), [1611], *De origine et immortalitate animae*, Stockholm: Haeredes Andreae Gutterwitzii, Libris-ID 17773597.

Rudbeckius, Johannes, 1611b, *Disputationes duae de providentia: prior theologica, posterior philosophica*, Stockholm: Reusner, Libris-ID: 17774219.

Rudbeckius, Johannes, [1611c], *De hominis propagatione & De animae immortalitate* (Disputationes ordinariae theologicae VII & VIII), Stockholm: Haeredes Andreae Gutterwitzii, Libris-ID 10555016.

Rudbeckius, Johannes, [1614], *De fine mundi et resurrectione mortuorum & De extremo iudicio, inferno et vita aeterna* (Disp. ord. theol. XXIII & XXIV), Uppsala: Eschillus Matthiae, Libris-ID 14718607.

207 Rudbeckius & Slettherus [1614], s. 2: dedikationer till flera personer som var eller hade varit verksamma i Växjö skola: domprosten Nicolaus Krokius (död 1646), teologielektorn Petrus Glandius (död 1623), rektorn Joannes Baazius den äldre (död 1649) samt skolans konrektor Petrus Nicolai Psilander (död 1631). Krokius hade varit Växjöskolans rektor 1604–1607; Glandius var skolans konrektor 1605–1607, rektor 1607–1611 och teologie lektor 1611–1617; Baazius var konrektor 1607–1611, rektor 1611–1617; Psilander var konrektor 1611–1614. Se Virdestam 1921–1934, band 1, s. 273–274. Slettherus kallar Psilander sin »före detta lärare« (»praeceptor suus olim« på latin). Se även Molin & Wilstadius 1955–1990, del 1, s. 129.

208 Rudbeckius & Slettherus [1614].

- Rudbeckius, Johannes (preses) & Torstani [Holmdalius] Wermelandus, Andreas (respondent), 1610, *Theses pro antiqua et germana philosophandi ratione contra nova scholasticorum et iesuuitarum deliria propositae*, Stockholm: Anund Olofsson, Libris-ID 11360275.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Victorius, Laurentius Birgeri Wermelandus (respondent), 1611, *Disputatio theologica de providentia*, s. 1–14 i: Rudbeckius 1611b.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Schute, Nicolaus Petri Stockholmensis (respondent), 1611, *Disputatio philosophica de providentia*, s. 15–27 i: Rudbeckius 1611b.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Florinus, Olaus Salomonis Tunensis (respondent), [1611], *De definitione et distributione philosophiae* (Disputatio philosophica ordinaria I), Stockholm: Haeredes Andreae Gutterwitzii, Libris-ID 14715769.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Nycarlus, Johannes Jacobi Ostrobothniensis (respondent), [1611], *De studio theologico* (Disputatio ordinaria theologica I), Stockholm: Haeredes Andreae Gutterwitzii, Libris-ID 14717657.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Nurcherus, Carolus Simonis Ostrobothniensis (respondent), [1611], *De definitione et distributione logices* (Disp. phil. ord. II), Stockholm: Haeredes Andreae Gutterwitzii, Libris-ID 14715929.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Torstani [Holmdalius] Wermelandus, Andreas (respondent), [1611], *De Deo triuno* (Disp. ord. theol. II), Stockholm: Haeredes Andreae Gutterwitzii, Libris-ID 14717813.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Gammal, Magnus Mathaei Ostrobothniensis (respondent), [1611], *De praedicationibus* (Disp. phil. ord. III), Stockholm: Haeredes Andreae Gutterwitzii, Libris-ID 14716977.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Linnerius, Jonas Petri Angermannus (respondent), [1611], *De mundo* (Disp. ord. theol. III), Stockholm: Haeredes Andreae Gutterwitzii, Libris-ID 10554947.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Niurenus, Ericus Olai Medelpadius (respondent), [1611], *De providentia* (Disp. ord. theol. IV), Stockholm: Haeredes Andreae Gutterwitzii, Libris-ID 14717844.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Arothegius, Carolus Jonae Bothniensis (respondent), [1611], *De praedicamentis* (Disp. phil. ord. IV), Stockholm: Haeredes Andreae Gutterwitzii, Libris-ID 14717423.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Paulinus Sudermannus, Ericus (respondent), [1611], *De enunciatione* (Disp. phil. ord. V), Stockholm: Haeredes Andreae Gutterwitzii, Libris-ID 14717450.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Hunterus, Thomas Petri (respondent), [1611], *De sacra scriptura* (Disp. ord. theol. V), Stockholm: Haeredes Andreae Gutterwitzii, Libris-ID 14717957.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Bongius, Ericus Jonae Helsingus (respondent), [1611], *De angelis* (Disp. ord. theol. VI), Stockholm: Haeredes Andreae Gutterwitzii, Libris-ID 10555002.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Buraeus, Rolandus Olai Angermannus (respondent), [1611], *De syllogismo* (Disp. phil. ord. VI), Stockholm: Haeredes Andreae Gutterwitzii, Libris-ID 14717578.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Laurentii Dalekarlus (respondent), Andreas, [1611], *De hominis propagatione*, s. 3–8 i: Rudbeckius [1611c].
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Matthiae Hedemorensis (respondent), Olaus, [1611], *De animae immortalitate*, s. 9–16 i: Rudbeckius [1611c].
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Enstadius, Petrus Petri Uplandus (respondent), 1612, *De iusticia originis et libero arbitrio & De peccato et servo arbitrio* (Disp. ord. theol. IX & X), Stockholm: Haeredes Andreae Gutterwitzii, Libris-ID 10555034.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Methodorus [Stigh], Johannes Jonae Ostrogothus (respondent), [1612], *De persona Christi* (Disp. ord. theol. XII), Stockholm: Haeredes Andreae Gutterwitzii, Libris-ID 10555052.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Molinus, Andreas Erici Strengnensis (respondent), [1612], *De lege et evangelio* (Disp. ord. theol. XV), Stockholm: Haeredes Andreae Gutterwitzii, Libris-ID 14718548.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Braepaeus, Svenio Benedicti Vestrogothus (respondent), [1614], *De praedestinatione* (Disp. ord. theol. XI), Uppsala: Eschillus Matthiae, Libris-ID 14718246.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Erici Scheptunensis Uplandus, Gabriel (respondent), [1614], *De officio Christi* (Disp. ord. theol. XIII), Uppsala: Eschillus Matthiae, Libris-ID 14718513.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Alander, Magnus Magni Smolandus (respondent), [1614a], *De fide* (Disp. ord. theol. XIV), Uppsala: Eschillus Matthiae, Libris-ID 14718535.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Olai Gevaliensis [Campanius], Nicolaus (respondent), [1614a], *De ecclesia et eius ministris* (Disp. ord. theol. XVII), Uppsala: Eschillus Matthiae, Libris-ID 10555084.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Petri [Gadd] Aboënsis, Matthaeus (respondent), [1614], *De sacramentis* (Disp. ord. theol. XVIII), Uppsala: Eschillus Matthiae, Libris-ID 14718581.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Griis Broensis, Aron Johannis (respondent), [1614], *De justificatione* (Disp. ord. theol. XIX), Uppsala: Eschillus Matthiae, Libris-ID 10555135.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Slettherus, Petrus Benedicti Smolandus (respondent), [1614], *De cruce et precibus ecclesiae* (Disp. ord. theol. XX), Uppsala: Eschillus Matthiae, Libris-ID 14718592.
- Rudbeckius, Johannes (preses) & Alander, Magnus Magni Smolandus (respondent), [1614b], *De diversis vitae ordinibus magistratu nimirum et coniugio* (Disp. ord. theol. XXI), Uppsala: Eschillus Matthiae, Libris-ID 10555151.

Rudbeckius, Johannes (preses) & Enstadius, Petrus Petri Uplandus (respondent), [1614], *De morte et statu animarum post mortem* (Disp. ord. theol. XXII), Uppsala: Eschillus Matthiae, Libris-ID 14718599.

Rudbeckius, Johannes (preses) & Erlandi Wermelandus, Zacharias, [1614], *De fine mundi et resurectione mortuorum*, s. 3–6 i: Rudbeckius [1614].

Rudbeckius, Johannes (preses) & Olai Gevaliensis [Campanius], Nicolaus, [1614b], *De extremo iudicio, inferno et vita aeterna*, s. 7–13 i: Rudbeckius [1614].

Rudbeckius, Johannes (preses) & Erlandi Wermelandus, Zacharias (respondent), 1615, *De paenitentia et bonis operibus* (Disp. ord. theol. XVI), Uppsala: Eschillus Matthiae, Libris-ID 14718574.

Rudbeckius, Johannes (preses) & Blackstadius, Laurentius Nicolai; Petri [Gadd Aboënsis], Mattheus; Svenonis [Scriberus], Ericus; & Petri [Kumblensis], Ericus (respondenter), [1635], *Propositiones de praedestinatione*, Västerås: Petrus Waldius, Libris-ID t7lcw4nvrn9hgl6j, Uppsala universitetsbibliotek: Sv. Diss. Synodal. 4:o Arosiae 1620 &c.

Övriga 1600-talstryck

Beltherus, Daniel, 1632, *Oratio de vere*, Uppsala: Eschillus Matthiae, Libris-ID 2513121.

Bjugg Sudercopensis Svecus, Petrus (författare och respondent) & Martini, Jacob (preses), *De fluminibus et mari*, Wittenberg: Johannes Gormannus, 1615, Libris-ID 13578671.

Campanius, Nicolaus, 1624, *Omnibus Lecturis*, i: Svea Hovrätt, Huvudserie [Liber causarum], SE/RA/420422/01/E VI a 2 aa/15 [»Svea rikets förrädares akter« osv.] (1617–1624), fol. 298r, URL https://www.google.com/url?q=https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/A0067934_00303&sa=D&source=editors&ust=1779284739447127&usg=AOvVaw3kNq9IISdt-vhRVcFNok9F.

Campanius, Nicolaus (preses) & Unonis Gavelius, Olaus (respondent), 1623, *Problemata brevissimaque lemmata de scientiarum, ac praecipue logices subiecto et fine, de veritate et mendacio*, Uppsala: Eschillus Matthiae, Libris-ID 14747695.

Cirrhæus, Sveno Laurentii et alii, [1622], *Faustae gratulationes in honorem et gradum in philosophia summum...die 26. sept[embris] anno redem[pti] orb[is] 1622*, Stockholm: Ignatius Meurer, Libris-ID 10710601.

Eschilli, Nicolaus, 1631, *En kort...lijkpredikan hållen...när ährewyrdige och höghlärde mans m[agister] Magni Alandri...s[alige] lijk bleff fört til sin hwilekammer*, Kalmar: Christopher Günther, Libris-ID 11940031.

Forthelius, Johannes Canuti Bothniensis (preses) & Griis Broensis, Aron Johannis (respondent), 1614, *De philosophia eiusque partibus*, Uppsala: Eschillus Matthiae, Libris-ID 1655107.

Lenaëus, Johannes Canuti (preses) & Linnerius, Jonas Petri Angermannus (respondent), 1614, *De praedestinatione*, Uppsala: Eschillus Matthiae, Libris-ID 17092223.

Martini, Jacob (preses) & Torstani Holmdalius [Wermelandus] Svecus, Andreas, 1614, *De uno*, Wittenberg: Johannes Gormannus, Thüringer Universitäts- und Landesbibliothek Jena: 4 Math.III,6(27). (Digitaliserad version: <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:urmel-hisbest-250051.>)

Messenius, Johannes (preses) & Bjugg, Petrus Jonae Notopolitanus [= Sudercopensis] (respondent), 1609, *Theoremata encyclopaedica*, Agnifitia [= Stockholm]: Andreas Gutterwitz, Libris-ID 2518180.

Petraeus, Aeschillus (preses) & Schute, Israel Petri Stocholmensis (respondent), 1624, *De identitate et distinctio- ne*, Uppsala: Eschillus Matthiae, Libris-ID 17558777.

Rudbeckius, Johannes, 1610, *Oratio de servitute pontificia*, Stockholm: Anund Olofsson, Libris-ID 2519496.

Torstani Holmdalius [Wermelandus], Andreas (preses) & Bergius, Jonas (respondent), 1615, *De sensibus exterioribus et interioribus*, Uppsala: Eschillus Matthiae, Libris-ID 16775669.

Övriga tryckta källor

Anjou, Anton, 1899 *Kongl. Svea hofrätts presidenter samt embets- och tjänstemän 1614–1898*, s.n., LIBRIS-ID 2493248.

Annerstedt Claes, 1877–1931, *Upsala universitets historia*, Uppsala universitet, LIBRIS-ID .

Annerstedt Claes, 1894, *Upsala Universitetsbiblioteks historia intill år 1702*, Wahlström & Widstrand, LIBRIS-ID 1623116.

Biberg, Jacob Fredrik, 1876–1879, *Hernösands stifts historia och herdaminne*, LIBRIS-ID 897024.

BLN 1835–1857, *Biographiskt lexicon öfver namnkunnige svenska män*, Palmblad, Sebell & c., LIBRIS-ID 11010.

Broman Olof Johan, 1911–1954, *Olof Joh. Bromans Glysisvallur och öfriga skrifter rörande Helsingland*, band 1–3 (redaktörer Karl A. Hægermarck och Anders Grape), Gestrike-Helsing nation (Uppsala), LIBRIS-ID 418960.

Bygdén, Leonard, 1923–1926, *Hernösands stifts herdaminne*, band 1–4, Almqvist & Wiksell, LIBRIS-ID 490177.

Callmer Christian, 1971, »Svenska studenter i Giessen«, *Lychnos* 1969–1970, s. 171–199, LIBRIS-ID 3444114, ISSN 0076-1648.

Callmer, Christian, 1976, *Svenska studenter i Wittenberg*, Personhistoriska samfundet, LIBRIS-ID 7790606, ISBN 9197016403.

Callmer Christian, 1988, *Svenska studenter i Rostock 1419–1828* (redaktör Maj Callmer), Personhistoriska samfundet, LIBRIS-ID 7790609, ISBN 9197016446.

- Carlsson Gottfrid, 1963, »I Wittenberg promoverade svenska magistrar: Utdrag ur filosofiska fakultetens dekanatsböcker för tiden 1561–1707«, *Lychnos* 1962, s. 212–218, LIBRIS-ID 3444114, ISSN 0076-1648.
- Collmar Magnus, 1964–, *Strängnäs stifts herdaminne*, Södermanlands museum, LIBRIS-ID 194233.
- Du Rieu Willem (redaktör), 1875, *Album studiosorum Academiae Lugduno-Batavae MDLXXV–MDCCCLXXV*, Martinus Nijhoff, LIBRIS-ID 2199448.
- Edén Nils, 1902, *Den svenska centralregeringens utveckling till kollegial organisation*, Almqvist & Wiksell, LIBRIS-ID 384445.
- Edestam Anders, 1965–2007, *Karlstads stifts herdaminne från medeltiden till våra dagar*, Stiftshistoriska sällskapet i Karlstad, LIBRIS-ID 9452.
- Ekström Gunnar, 1939–1991, *Västerås stifts herdaminne*, Västerås stifts herdamanneskommitté, LIBRIS-ID 15896.
- Elgenstierna Gustaf, 1925–1936, *Den introducerade svenska adelns ättartavlor, med tillägg och rättelser*, Norstedt, LIBRIS-ID 8576.
- Fant Johan Eric & August Theodor Låstbom, 1842–1845, *Uppsala ärkestifts herdaminne*, Wahlström & Låstbom, LIBRIS-ID 1799831.
- Friedlaender Ernst (redaktör), 1893–1894, *Universität Greifswald: Aeltere Universitäts-Matrikeln*, S. Hirzel Verlag, LIBRIS-ID 1833973.
- Frängsmyr Carl (redaktör), 2024, *Gårdar, gods, donationer: Akademiförvaltningen i Uppsala 1624–2024*, Uppsala universitet, LIBRIS-ID m5jjlcwmkgxqfsp9, ISBN 9789151321790.
- Garstein Oskar, 1992, *Rome and the Counter-Reformation in Scandinavia: The Age of Gustavus Adolphus and Queen Christina of Sweden 1622–1656*, E. J. Brill, LIBRIS-ID 7214645, ISBN 9004093958.
- Generalstaben (Sverige), 1936–1939, *Sveriges krig 1611–1632*, LIBRIS-ID 397014.
- Hagström Klas Alfred, 1897–1901, *Strengnäs stifts herdaminne*, LIBRIS-ID 8081146.
- Hall Bror Rudolf (redaktör), 1924, *Till Johannes Rudbeckii karakteristik: hittills otryckta urkunder*, Föreningen för svensk undervisningshistoria, LIBRIS-ID 1484933.
- Hammarin Johan, 1845–1848, *Karlstads stifts herdaminne*, LIBRIS-ID 1794480.
- Hasselberg Bertil, 1964, »Supplement till L. Bygdén — *Hernösands stifts herdaminne* för pastoraten i Jämtland och Härjedalen«, *Forum Theologicum* 1964, s. 61–240, LIBRIS-ID 3615801, ISSN 0280-9176.
- Hellström Gunnar, 1951, *Stockholms stads herdaminne från reformationen intill tillkomsten av Stockholms stift*, Stockholms kommunförvaltning, LIBRIS-ID 24465.
- Hermerén Harry, 1938, »Bidrag till Uppsala ärkestifts Herdaminne«, *Personhistorisk tidskrift* 1938:1–4, s. 55–72, LIBRIS-ID 3422782, ISSN 0031-5699.
- Håhl Johan Isaac, 1846–1847, *Linköpings stifts herdaminne*, LIBRIS-ID 349894.
- Järhult Björn, 2023, »Bureättlingen herr Roland i Nora (1587–1670): Om en uppländsk kyrkoherdes tillnamnsbruk och nya uppgifter om hans släktkrets«, *Släkthistoriska Studier* 2023:103, LIBRIS-ID s9q2j26mqvc-joocg, DOI: doi.org/10.55797/ryh935.
- Korpiola Mia, 2018, »Svea Court of Appeal Records as a Source of Commercial Law: The Founding Year of 1614«, s. 286–314 i: *Understanding the Sources of Early Modern and Modern Commercial Law: Courts, Statutes, and Legal Scholarship*, redaktörer Heikki Pihlajamäki et alii, Brill, LIBRIS-ID 22637593, ISBN 90-04-36314-9, DOI doi.org/10.1163/9789004363144.
- Krogt Peter van der, 2002, »Three generations of Van Langrens: Globe makers, Engravers and a Cosmographer«, *Journal of the International Map Collectors' Society* (The IMCoS Map Journal) 2002:91, s. 25–39, ISSN 0956-5728.
- Lagerholm Julius, 1933, *Södermanland-Närkes nation: Biografiska och genealogiska anteckningar om i Uppsala studerande södermanlänningar och närkingar 1595–1900*, LIBRIS-ID 476222.
- Leinberg, Karl Gabriel, 1903, *Åbo stifts herdaminne 1554–1640*, Finska kyrkohistoriska samfundet, LIBRIS-ID 915724.
- Lundén Gustaf Emanuel., 1930, *Bidrag till Gävle skolors historia*, Gustaf Hedmans bokhandel, LIBRIS-ID 1339177.
- Lundqvist Bo, 1946–1975, *Västgöta nation i Uppsala från år 1595: Biografiska anteckningar*, Västgöta nation i Uppsala, LIBRIS-ID 18801.
- Marklin Gabriel, 1920, *Ad catalogum disputationum in academiis et gymnasiis Sveciae Lidenianum supplementa*, s.n., LIBRIS-ID 2399721.
- Melander Toini, 1951, *Personskrifter hänförande sig till Finland 1562–1713: Bibliografisk förteckning*, Helsingfors universitetsbibliotek, LIBRIS-ID 81417.
- Modin Erik & Söderberg, Erik Natanael, 1889, *Matrikel öfver i Uppsala studerande Norrlänningar 1595–1889*, s.n., LIBRIS-ID 31560.
- Molin Gösta Gideon, 1954, »Pesten vid Uppsala universitet under 1600-talet: Några anteckningar«, *Lychnos* 1953, s. 142–157, LIBRIS-ID 3444114, ISSN 0076-1648.

- Molin Gösta Gideon & Wilstadius, Paul, 1955–1990, *Smolandi Upsalienses, Smålandsstudenter i Uppsala på 1500- och 1600-talen, Biografier med genealogiska notiser*, Smålands nation, LIBRIS-ID 41076.
- Odén Klas, 1902, *Östgötars minne: Biografiska anteckningar om studerande östgötar i Uppsala 1595–1900*, LIBRIS-ID 8075143.
- Olsson Bror, 1947–1980, *Kalmar stifts herdaminne: Det gamla Kalmarstiftets klerus från äldsta tider till våra dagar*, Kalmar stifts herdaminneskommitté, LIBRIS-ID 8081066.
- Rudbeck Johannes Reinhold Gustaf, 1918, *Bibliotheca Rudbeckiana: Beskrivande förteckning över tryckta arbeten, vilka författats eller utgivits av medlemmar av släkten Rudbeckius–Rudbeck samt handla om dem eller deras skrifter: en släkthistoria i elva led från 1600-1900-talen*, s.n., LIBRIS-ID 9388.
- Sellberg Erland, 1987, »En landsflyktig lyckosökare: Jacob Hunterus och hans brevsamling«, s. 82–94 i: *Litteratur og lærdom: Dansk-svenske nylatindage april 1985*, redaktörer Marianne Alenius & Peter Zeeberg, Museum Tusculanums Forlag, LIBRIS-ID 7535040, ISBN 8772890185.
- Sellberg, Erland, 2010, *Kyrkan och den tidigmoderna staten: En konflikt om Aristoteles, utbildning och makt*, Carlsson, LIBRIS-ID 11910226.
- Sikeborg Urban, 1991, »Johannes Joachimi, kyrkoherde i Hamrånge, Gästrikland, och hans ättlingar fram till 1600-talets slut«, *Släkt och Hävd* 1991/3–4, s. 399–418, LIBRIS-ID 8262719, ISSN 0489-1090.
- SRA, 1887–1954, *Svenska riksdagsakter jämte andra handlingar som höra tillstatsförfattningens historia under tidehvarvet 1521–1718*, Riksarkivet, LIBRIS-ID 8208170.
- Stiernman, Andreas Antonius von, 1731, *Bibliotheca suiogothica*, s.n., LIBRIS-ID 2399726.
- STb, 1939–, *Stockholms tänkeböcker från år 1592*, , Stockholms stadsarkiv, LIBRIS-ID 129438.
- SRR, 1915–1918, *Stockholms rådhus och råd, Festskrift innehållande magistratens och rådhusrättens samt de äldre rådhusbyggnadernas historia, beskrifning af det nya rådhuset i kvarteret Fruktkorgen jämte byggets historia, förteckning öfver borgmästare och rådmän samt stads- och magistratssekreterare från äldsta till nuvarande tid, Utg. till minne af nya rådhusets invigning hösten 1915*, LIBRIS-ID 424207.
- Strandberg Carl Henric, 1832–1834, *Åbo stifts herdaminne*, del 1–2, s.n., LIBRIS-ID 1864497.
- SBL, 1918–, *Svenskt biografiskt lexikon*, Svenskt biografiskt lexikon, LIBRIS-ID 8200870.
- Szabad Carl, 2001, »Ångermanlands präster i äldre tider«, *Släktforskarnas årsbok 2001*, s. 183–264, LIBRIS-ID 2042327, ISBN 9187676281.
- Szabad Carl, 2004, »Tillägg till »Ångermanlands präster i äldre tider««, s. 1–3 i: *Hernösands stifts herdaminne: Supplement*, redaktör Carl Szabad, Sveriges släktforskarförbund, LIBRIS-ID 9767963, ISBN 9187676362.
- Tulenheimo Tero, 2024, *Johannes Rudbeckius och logik: gestaltning av en luthersk skolastik*, Artos & Norma Bokförlag, LIBRIS-ID p7gpmtp6mn11losd, ISBN 978917772934.
- USH-II, 1997–, *Uppsala stifts herdaminne, Serie 2, Pastorat och präster*, Stiftshistoriska kommittén i Uppsala, LIBRIS-ID 8267644, ISSN 1403-7483.
- USH-IV, 2007–, *Uppsala stifts herdaminne, Serie 4, Missionstid, medeltid, reformationstid*, Stiftshistoriska kommittén i Uppsala, LIBRIS-ID 10361872, ISSN 1654-1987.
- UUAK, 1968–1977, *Akademiska konsistoriets protokoll*, redaktör H. Sallander, LIBRIS-ID 114437.
- UUM, 1900–1971, *Uppsala universitets matrikel på uppdrag af universitets rektor utgifven*, Lundequistska bokhandeln och Almqvist & Wiksell, LIBRIS-ID 1707902.
- Virdestam Gotthard, 1921–1934, *Växjö stifts herdaminne*, Växjö stifts herdaminneskommitté, LIBRIS-ID 487091.
- Warholm Johan Wilhelm, 1871–1874, *Skara stifts herdaminne*, LIBRIS-ID 1763006.
- Westén Aron, 1799–1814, *Svenska kongl. hofclericiets historia*, s.n., LIBRIS-ID 2400140.
- Westerlund Johan Alfred. Johan Axel Setterdahl & Erik Meurling, 1915–1943, *Linköpings stifts herdaminne*, Linköping, 1915-1943, *Linköpings stifts herdaminne*, LIBRIS-ID 41146.
- Wichmann Karl Emil, 1920, *Nykarleby stad 1620–1920: En minnesskrift, utarbetad med anledning av stadens 300-åriga tillvaro*, s.n., LIBRIS-ID 1787351.
- Zimmermann Paul (redaktör), 1926, *Album Academiae Helmstadiensis*, band 1:1 (1574–1636), Historischen Kommission für Hannover, LIBRIS-ID 1964249.

Internetresurser

- Kansallisbiografia* [Elektronisk resurs] (*Nationalbiografi*; nätpublikation, på finska), Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, LIBRIS-ID 16595716, ISSN 1799-4349, <https://kansallisbiografia.fi/kansallisbiografia>, läst den 17 juli 2025.
- Lagga Hembygds- och Fornminnesförening, 2025, *Lagga gamla prästgård*, URL <https://www.hembygd.se/lagga/lagga-gamla-prastgard>, läst den 30 juli 2025.
- THP, 2011, *Turun hiippakunnan paimenmuisto 1554–1721 (Åbo stifts herdaminne 1554–1721)*; nätpublikation, på finska), Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, URL <https://kansallisbiografia.fi/paimenmuisto>, läst den 30 juli 2025.